

LIETUVIŲ STOVYKLA BUVO IDOMIAUSIA

Rugpjūčio 13 dieną Bad Ischl, Austrijoje baigėsi pasaulinis skautų sąskrydis — jamboree, kuriame dalyvavo ir lietuvių skautų skiltis. Keturiolikos tūkstančių stovyklautojų minioje lietuviai skautai, kartu su likimo draugais latviais, vengrais ir rusais sudarė vieną atskirą draugovę. Stovyklavietėje lietuviai skautai įsirengė parodėlę, pasistatė kryžių, stalą ir kitus stovyklinius įrengimus. Tačiau labiausia visus patraukė mūsų skautų pastatyti vartai, papuošti lietuviška Vytimi.

Rugpjūčio 3 dieną įvyko stovyklos atidarymas, kuriame dalyvavo Tarptautinio Skautų Biuro dir. J. Wilsonas, skautybės įkūrėjas R. Baden-Powellio našlė ir pasaulio skautų šefė, Austrijos švietimo ministeris ir daug kitų žymių svečių. Rugpjūčio 6 lietuvius aplankė aukštasis JAV Komisaras Austrijai. Po jo apsilankymo lietuvių stovyklą apipuošė kino ir televizijos filmotojai bei spaudos korespondentai. Pasirodė, aukšt. JAV komisaras jiems pareiškęs, kad lietuvių stovykla esanti įdomiausia.

Per pirmąjį didįjį laužą lietuviai sužavėjo visus žiūrovus tautiniu šokių Oželiu. Kitame lauže pašoktas improvizuotas suktinis.

Sąskrydyje mūsų skautai įsigijo ir visą eilę naujų draugų. JAV aukštasis komisaras Austrijai palinkėjo mūsų skautams greitai grįžti į laisvą Lietuvą. Užmegsti bičiuliški ryšiai su sktn. Hoffman, Amerikos skautų atstovu Vokietijoje. Dar vienas naujas mūsų skautų bičiulis — Lichtensteino princas Emanuelis pažadėjo mūsų skautams paramos iš Lichtensteino Raudonojo Kryžiaus.

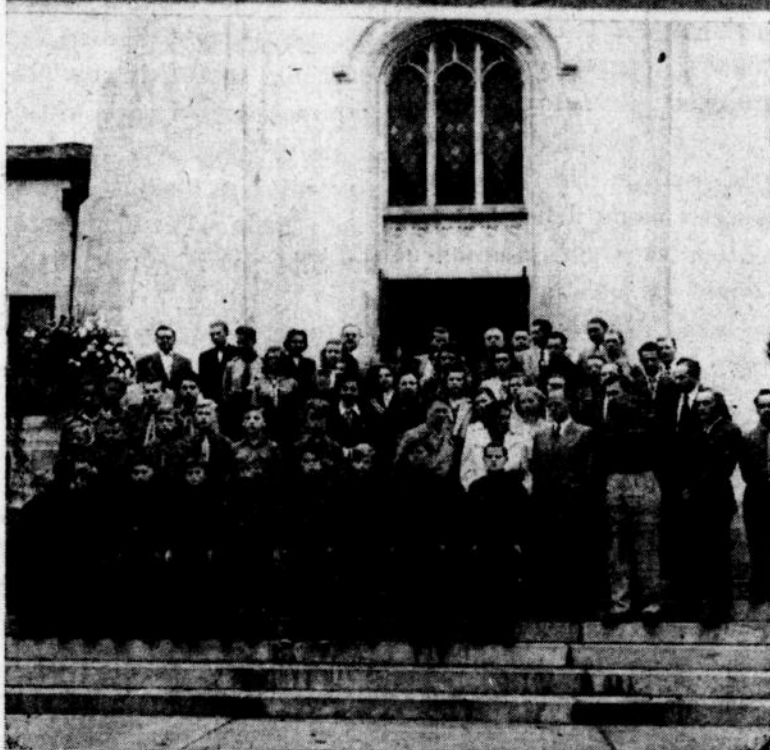
Brangiausi svečiai betgi buvo Austrijos lietuviai ir Amerikos karys — skautas vytis Antanaitis.

Aplankė mūsų atstovus jamboree iš Kanados ta proga specialiai keturiomis kalbomis išleistas Skautų Aido numeris.

Kaip ir 1947 metų sąskrydyje Moissone (Prancūzijoje), mūsų skautams teko ir šį kartą truputį pakovoti dėl savo teisių. Stovyklos viršininkas austrų sktn. Klarer nenorėjo leisti lietuviams ir kitiems tremtiniais skautams iškabinti savo vėliavų. Smarkiai dėl to pasipriešinus lietuvių vadovui sktn. Skriniskui, vėliavas vis dėlto buvo leista vartoti. Stovykloje buvo surengta ir propagandinė parodėlė, vaizduojanti mūsų tautos tragediją. Parodėlę tvarkė sktn. O. Gešventas. Sktn. Klarer pareikalavus, parodėles pabaltiečiai vis dėlto turėjo uždaryti, po to kai jas aplankė didelis būrys žiūrovų.

Daugelio tautų skautai lankėsi pas lietuvius. Taip pat ir mūsų skautai aplankė daug kitų kraštų skautų. Iš sąskrydžio mūsų skautai grįžo į Diepholzo gimnaziją, parsiveždami su savim daug puikių, nemirštamų įspūdžių iš didingos Alpių gamtos ir milžiniškos tarptautinės stovyklos.

Daug paramos tiek vykstant į stovyklą, tiek ir stovyklaujant mūsų skautai susilaukė iš vo-

Amerikos lietuvių skautų vadai padeda vainiką prie a. a. Prezidento Antano Smetonos kapo. Viršuj — vainiko nešėjai; apačioje — vainiko padėjimo iškilmėse dalyvavusieji skautai ir jų artimieji.

kiečių vyr. skautininko, Kąjus Roller. Jam už tai stovykloje įteiktas PADEKOS ordenas.

Septynios sesės iš Bostono vietininkijos stovyklavo Lobių saloje — Amerikiečių skautų stovykloje Winnepesaukee ežere, N. H. Kaip ir pernai, mūsų skautės ir vėl susilaukė didelės paramos iš amerikiečių skautų, gaudamos po \$50 stipendiją stovyklos mokesčiui užmokėti.

Detroito skautų vietininkija šįmet leidžia tradicinį skautišką kalendorėlį "Budėk". Kalendorėlis manoma spausdinti Vokietijoje.

Rugpjūčio 26 dieną Detroito skautai vyčiai ir vyr. skautės išskylavo po apylinkės gamtą.

Z. V.

Dirvos talka

Iki rugsėjo 18 d. Dirvos talka davė 248 taškus. Tuos taškus sudaro 79 nauji skaitytojai.

Talkininkų tarpe tebepermauja St. Astrauskas iš Worcester, Mass. su 76 taškais. Antroje vietoje jau eina mūsų atstovas J. Paplėnas, Chicagoje. Jis turi jau 33 taškus.

Vis laukiame talkininkų iš Brooklyno, Bostono, Philadelphijos ir kitų didelių lietuvių kolonijų.

DAIN. A. BRAZIS I METROPOLITAN OPERA

Chicagietis dainininkas A. Brazis, išlaikęs konkursinius egzaminus yra pakviestas į Metropolitan operą. Iš Metropolitan operos išėjus A. Kaskaitei ir P. Stoškiutei, dabar vėl turėsime vieną lietuvių dainininką.

Irane laukia pasikeitimų

Paskutinėm savaitėm, kada anglai pasitraukė iš derybų, Irane pradėjo virti naminis katilas. Anglų išvystytas specialus spaudimas prieš Iraną parodė, kad lengva kalbėti apie žibalo suvalstybinimą, bet reikia būti pasiruošus jį toliau tvarkyti. O Iranas to ir nebuvo padaręs.

Ministeris pirmininkas Mossadegho tris kartus šaukė parlamentą ir nė karto nesulaukė reikiamos daugumos. Po to jis pats paskelbė, kad atsirado jėgų, kurios jį ruošiasi nuversti. Per versmo pavojų Mossadegho greičiausiai išgalvojo savo pašlijusiam prestižui gelbėti.

Irane Mossadegho opozicijos prieky atsistojo buvęs min. pirmininkas Zia Ed-Din. Ateina žinių, kad ir Irano karalius jam

pritaria. Tad laukiama Mossadegho pasitraukimo, naujos vyriausybės sudarymo ir derybų atnaujinimo.

Su nauja vyriausybe, jei ji ateis, bus suduotas smūgis ir komunistiniam elementui, kuris drumščia Irano nuotaikas.

VOKIETIJOJ MANEVRAI

Vokietijoje šiuo metu vyksta didžiuliai manevrai. Vakarų Vokietijoje manevruoja sąjungininkų 150.000 įvairių ginklo rūšių karių, o Rytų Vokietijoje manevruoja Rusijos karinės jėgos, kurios siekia 250,000 karių.

Amerikiečiai manevruose bando labai stiprias oro pajėgas.

PASITARIMAI PASIBAIGĘ

Iš Vokietijos gavome oficialų pranešimą apie pasibaigusius Dipl. šefo St. Lozoraitis ir Vliko derybas. Tuo pačiu metu mūsų Vokietijos bendradarbis atsiumtė ir pasikalbėjimą su St. Lozoraitiu (žūrėk. 8 psl.). Komunikate sakoma:

ELTA yra įgaliota pranešti, kad Lietuvos Diplomatinės Šefas St. Lozoraitis ir VLIKo Delegacija š. m. rugsėjo 2-12 dienomis tęsė pasitarimus dėl nuolatinio bendradarbiavimo Lietuvos laisvinimo darbo tarp VLIKo ir Lietuvos Diplomatinės Šefo.

Visų laisvinimo veiksmų veiklai derinti susitarta daryti bendrus VLIKo Politinės Komisijos ir Diplomatinės Šefo pasitarimus, kuriuose bus svarstomi visi politinės bei diplomatinės veiklos klausimai, liečiantys Lietu-

vos Valstybės Nepriklausomybės atstatymą ir jos sutvarkymą demokratiniiais pagrindais.

Kuo plačiausios lietuvių visuomenės dalyvavimui laisvinimo darbe patikrinti susitarta bendrai šaukti konferencijas. Jų sudėtis, darbų tvarka, laikas ir vieta bus nustatoma VLIKo ir Diplomatinės Šefo susitarimu.

Tais klausimais, kuriais nepasiekta susitarimo numatyta tartis tolimesnėje bendradarbiavimo eigoje.

Susipratimo dvasioje pasibaigusį pasitarimą proga VLIKas ir Diplomatinės Šefas su didžiu skausmu ir pagarba minėdami Krašto aukas Lietuvos laisvei, nuoširdžiai sveikina Kovojančią Lietuvos Tautą, tvirtai siekiančią Tėvynės išlaisvinimo ir reiškia jai ištikimybę.

VLIKas ir Diplomatinės Šefas dėkoja visiems tautiečiams laisvame pasaulyje, atsidėjus dirbantiems Lietuvos ir lietuvių tautos gerovei. Siekdami darumo lietuviškoje veikloje, jie taip pat kviečia sustabdyti visokius pasireiškimus, kurie nesuderina su lietuvių tautos vieninga kova dėl laisvės ir su lietuvių tautos solidarumu.

Diplomatinės Šefas ir VLIKas, su tikru pasitenkinimu konstatuodami augančią draugingų valstybių ir tautų simpatiją kovojančiai Lietuvii Tautai, nuoširdžiai dėkoja Lietuvos draugams už jų paramą kovoje dėl nepriklausomos Lietuvos atstatymo.

Mes visą laiką linkę baigti esamus nesusipratimus, džiaugiamės, kad gera darbo pradžia jau padaryta.

Vienok, žinodami, iš faktų kaip į tai atsineša katalikiškoji Vliko žmonių grupė ir jų talkininkai Drauge ir Darbininke, negalime nepriminti ir tam tikrų abejojimų. Juk suardyti visad lengviau negu pastatyti. Jų taktika, pavartota prieš derybas ir komisijai baigus derybas, geriausiai parodo, ar tikrai norėta derybų pasisekimo. Bet mes ir šiuo atveju manome, kad atsisradusios aistros nutilis ir Lietuvos reikalu kalba bus darni.

• Min. St. Lozoraitis, po sekmingo susitarimo su VLIKu, Vokietijoje dar lieka keletą savaičių, laike kurių bus aptarta diplomatinės akcijos planai ir bendradarbiavimo su VLIKu detalės.

• Prof. J. Kaminskas IX. 24 d. išvyksta į JAV.

• Dr. M. Brakas jau atvyko į VLIKo būstinę ir įsijungia į VT darbą.

Gen. Ridgway naujas pasiūlymas

Gen. Ridgway, Korėjos fronto vadas, pranešė komunistų vadams, kad jis yra pasirėngęs atnaujinti Korėjos karo paliaubų derybas. Nėra žinių ar gen. Ridgway nusistatęs siūlyti naują derybų vietą ar sutinka ir su Keasongu.

Iš komunistų sluoksnių vis dar tebeplaukia propaganda, kad amerikiečiai yra pažeidę derybų neutralumą ir turi atsitraukti. Vienok, ta propaganda silpninama, ir, atrodo, kad derybos gali vėl užsimegti. Gen. Ridgway matydamas komunistų sąmoningą norą derybas vilkinti, tuo nauju pasiūlymu nori pasakyti: derybos dabar arba karas su visomis pasekmėmis.

Gen. Ridgway pasiūlymo metu keliose vietose raudonųjų mėgintinas puolimas visiškai sudau-

žytas. Karo korespondentai mano, kad tais puolimais jie įsiekė silpnų vietų ir jei būtų pasisekę prasilaužti, būtų prasidėjusi ir didelio masto ofensyva. Bet raudoniesiems ne tik nepasisekė prasilaužti, bet jų jėgos buvo sudaužytos ir su didžiuliais nuostoliais sąjungininkams turėjo užleisti net eilę svarbių strateginių vietų. Pažymėtina ir apie labai didelius raudonųjų kareivių nuostolius. Jų mėsos į kovą kareivių masės buvo išgudytos specialiai įrengtų elektros žabangų ir naujųjų fronto ginklų.

Tokie reiškiniai greičiausiai raudonuosius privers apsigalvoti ir su gen. Ridgway pasiūlymu sutikti. Gi jei pasiūlymas bus atmestas — Korėjoje karas vėl užsidegs visu smarkumu.

Prancūzų Indo-Kinijos kariuomenės vadas gen. Jeande Lattre de Tassigny Amerikoje. Jį pasitinka Lt. gen. Willis D. Crittenger — US pirmosios armijos vadas gen. Jean de Lattre de Tassigny atvyko į US aptarti Indo-Kinijos karo reikalų. Kada jis vadovavo prancūzų karo jėgoms Vokietijoje, yra parodęs daug nuoširdumo lietuviams Čiurlionio ansambliui, pakviesdamas dainuoti aliantų generolų ir aukštųjų karininkų parengime (dalyvavo 5000 klausytojų) iš karto pradarė duris į visą Vokietiją.

PRANEŠIMAS STUDENTAMS

1. Liet. Studentų S-gos JAV Centro Valdyba yra paprašyta Lietuvos Įgalioto Ministerio p. P. Zadeikio suteikti informacijų apie lietuvių studentus, norinčius baigti studijas Free Europe universitete Strassburge, Prancūzijoje. Šiuo reikalu susidomėję prašomi rašyti CV pirm. Vyt. Zvirgzdžiui, 1801 52nd St., Kenosha, Wiss., suteikiant reikalingas asmenines žinias, kaip gimimo datą, išėitą mokslą ir specialybę.

2. Šį rudenį pradeda studijuoti liet. ir lietuvių kilmės studentai, o taip pat pakeitę savo adresus, prašomi užsiregistruoti S-goje, rašant pirmininko arba sekretoriaus adresu ir nurodant gimimo datą, universitetą, studijų sritį bei akademinį statusą ir savo adresą. Šios žinios bus reikalingos rūpinantis studentu reikalais, todėl kolegos prašomi jas pilnai suteikti.

3. Centro Valdybos įsteigtas Studentų Šalpos Fondas laikinai yra pasiekiamas CV išdinininko adresu: c/o Julius Šmulskystys, 3600 So. Union Ave., Chicago 9, Ill. Norintieji pagelbėti vargan papuolusiems arba sunkumuose atsidursiantiems studentams, prašomi savo auką siųsti šiuo adresu, pažymint, kad jina Šalpos Fondas.

4. Sykiu prašome tuo pačiu adresu registruoti visus nestudijuojančius, bet norinčius studijuoti lietuvių ir liet. kilmės abiturientus bei studijas pertraukusius studentus, pažymint šiuos davinis: gimimo datą, išėitą mokslą, medžiaginę padėtį, anglų kalbos mokėjimą, pasirinktą ir alternatyvią studijų sritį, adresą, ir ar rašantis Lietuvos pilietis ar ne. Šios žinios reikalingos informacijai apie lietuvių studentų stovį Amerikoje, kurių esame prašyti, bet iki šiol, neturėdami davinų, negalėjome patiekti.

Lietuvių Studentų S-gos
JAV Centro Valdyba

ŠEŠTADIENIŲ MOKYKLŲ VEDEJŲ DĖMESIUI

Lietuviškoji šeštadieninė Maironio vardo mokykla New Yorke (Brooklyne) vedėjas susitarė su spaustuve pagaminti mūsų mokykloms klasių dienynų ir mokinio knygių, jeigu atsirastų minčių egz. skaičius. Mokyklų vedėjai, norintieji jų gauti, prašomi duoti užsakymus nesuničiant iš anksto pinigų, ligi rugsėjo 30 d. šiuo adresu: A. Bendorius, 251 Cooper St., Brooklyn 7, N. Y. Dienyno kaina 90 centų, o mokinio knygelės 20 c.

RENGIASI SLA RINKIMAMS

Rugsėjo 16 d. Philadelphijoje įvyko eilės SLA veikėjų pasitarimas, kuris nutarė į SLA vadovybę ateinančiuose rinkimuose remti:

St. Gegužį — pirmininku, P. Dargį vicepirmininku, Dr. Viniką sekretorium, Dr. S. Bižį daktaru kvotėju, Albiną Trečioką — išdinininku, Maceiną ir Budvytį — išdo globėjais.

Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editors: Vincas Rastenis, Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance: in the United States — \$4.00 in Canada — \$4.50, elsewhere — \$5.50.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas Ohio Lietuvių Leidybos Bendrove, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Iš-eina kiekvieną ketvirtadienį. Redakto-riai: V. Rastenis, B. Gaidžiūnas. Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Cle-velande pagal 1879 m. kovo 3 dienos įstatymą.

Prenumerata metams iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, kitur — \$5.50.

KAS ir KUR

• Rašytojui Stasiui Santvarui suėjo 30 metų literatūrinio darbo. Per tą laiką išėjo jo keturi lirikos rinkiniai ir keturios dramos. St. Santvaras yra į lietuvių kalbą išvertęs visą eilę operų.

• Kun. P. Juras išleidžia Jono Aiščio ir Fausto Kiršos eilių rinkinius. J. Aistis parašė "Sesuo buitis", o F. Kirša "Šventieji akmenys".

• Vokietijoje išleista lietuvių evangelikų liaudies giesmės. Giesmės parinko ir jas harmonizavo muzikas Walteris Banaitis. Giesmių įžangą parašė kun. Ansas Trakis. Giesmių leidėjų pasirašo "Jaunimo Ratelis". Spaudė Albertas Puskepalaitis, Muenchene. Amerikoje šių giesmių kaina 1 doleris. Rinkinyje 34 giesmės.

• Evangelikų sakytojas, Ansis Piteraitis, turintis 83 metus, parašė 44 psl. knygėlę "Surinkimai Prūsų Lietuvoj". Knygėlę išleido Lietuvių Evangelikų Liuterionių Vyr. Bažnyčios Taryba.

• Worcesteryje, Mass. lituanistikos mokykla veiks šv. Kazimiero parapijos mokyklos patalpose kiekvieną šeštadienį.

• Kompozitorius prof. Vl. Jakubėnas lankėsi Meksikoje.

• Vliko ir Vykdomosios Tarybos nariai — J. Kaminskis ir Makauskas išemigruoja į JAV. Dr. P. Karvelis, turįs Vokietijoje prekybos įmonę, nuo emi-

gravimo atsisakė. Socialdemokratų Vlike atstovaus adv. J. Skorubskas, o valietiečius liaudininkus Jaks Tyras.

• Kanadoje veikianti LAS visiškai suskilo. Praėjusią savaitę įvyko vienas "visuotinis" suvažiavimas, o rugsėjo 15 d. kitas "visuotinis" suvažiavimas.

• "Amerikos Lietuvi", mirus G. Kybai dabar tvarko J. Leonaitis.

IŠ VOKIETIJOS

Augsburge esantieji Messerschmitt'o fabriko pradėjo gaminti naujos konstrukcijos siuvamąsias mašinas. Jos varomos 70 vatų elektros motoru, tinkančių 110 ir 220 voltų srovei ir per minutę padaro 400 dygsnių. Nauja siuvamąja mašina, tiek Vokietijoje, tiek kitose kraštuose, susidomėjimas didelis.

Wuerttenbergo — Hohenzollernų krašto valdžia pranešė, kad šiauriniame Schwarzwald'o krašte rasti uranijaus klodai. Jau prieš šį pranešimą to krašto valdžia priėmė įstatymą, kuriame sakoma, kad krašte esantieji radio aktyvūs metalai yra krašto valdžios nuosavybė.

Į Vakarų Vokietiją buvo atvestu virš 1300 buvusių Rytprūsių gyventojų vokiečių. Didžioji jų dauguma yra buvę Lie-

Pro mano akinius

Gailėtis rožių kai dega miškas?

— Kaip tau sekasi, Audrone? Pasilgai mane?
— Wath did you say?
— Audrute, negi nemoki jau lietuviškai?

Audronė, lietuvių inteligentų 11 metų dukrelė, lietuviškai dar moka, bet kalbėti vengia. Mokykloje jos draugai kalba tik angliškai, gatvėje ji girdi anglų kalbą, nuėjusi į "šovą" klausosi angliškų dialogų, pagaliau jos boy friend'as, Bob (koks "fine" jis!) net nežino, kas tai per kraštas Lietuva. Tiesa, yra namai. Tėvelis užimtas, pavaręs pasirodo tik vakarais, mamytė? O, ji puiki mommy, bet ji nori patį geriau pramokti anglų kalbos...

Praslenka keleri metai. Audronė jau seniai varto Audrey, jos draugai — nebė lietuvių. Bob'as, boy friend, jai ir toliau ištiki mas, literatūra namuose — tik spalvoti magazainai ir 25 ct. erotiški kriminalinės knygtės. Dar pora metų ir Bob'o ir Audronės tėvų draugai bei pažįstami gauna gražiai atspausdintus pakvietimus į Audrey ir Robert sutuoktuves...

Visas šis epizodas yra tikrovė

tuvoje ir ten nuo bado išsigelbėję. Apie Lietuvą ir lietuvių kalbą su didžiausia simpatija. Dalis jų išmokė lietuviškai.

Bonnoje, Vokietijoje buvo suvažiavę 88 buvę Vokietijos armijos generolai ir admiralai. Suvažiavimo tikslas — sujungti visas buvusius karių draugijas. Bet be šio oficialaus tikslo, be abejo, kalbėjo ir būsimos Vokietijos kariuomenės reikalais.

Vokietijos prekybos įstaigos praneša, kad 1951 m. eksportuota 111,000 hektolitru alaus. Vokietija alų eksportuoja į 42 kraštus. Vokiško alaus yra ir JAV.

ir jis vienas iš daugelio. Nedaug kas jį tai kreipia dėmesį, kiti vėl leidžia pro pirštus. Prieš vėją, esą, nepapūsi...

Nutautėjimas, lyg vėžys, ne-juntamai ir vis gilyn bei platyn apims jaunimo protus ir širdis. Tai, kas Vokietijoje per penkeris metus neįvyko, čia lengvai pastebima per žymiai trumpesnę laiką. Kas čia galėtų mesti gelbėjimo ratus?

Tėvai pirmoje eilėje. Vienas pedagogas štai ką daro: jis savo vaikams perka ir skaito lietuviškas pasakas, sumaniai juos įsamonina, kad vad. fanibukai per kvaila literatūra ir pasekmės — patys vaikai ir su malonumu plėšo tuos sąsiuvinus... Ir dar daugiau — už kiekvieną išmoktą lietuvišką eilėraštį skiria premijas, kad ir pinigais. Vaidikai gerai mokosi amerikiečių mokykloje, išaugo gerai JAV piliečiais, tačiau ir sąmoningais lietuvišiais. Tėvų uždavinys čia nėra lengvas, dažnai reikalingas ir pasišventimo, bet jis ir neišvengiamas.

Didelį darbą atlieka lietuviškos vad. šeštadienių mokyklos ir jose dirbą pasišventę pedagogai verti daugiau kaip pagyrimu. Tos mokyklos yra, deja, tik bėdos priemonė, ne visą jaunimą apimanti ir negalinti turėti visų rezultatų. Vaikų tėvai patys pripažįsta, kad, palyginus su Vokietija, vaikai nedaro didesnės pažangos lietuvių k., istorijos ir kt. dalykuose.

Kas belieka daryti? Priemonių gelbėti jaunimą nuo nutautėjimo būtų, jei be pačių tėvų paramos, būtų žymiai efektyviau įjungta ir didesnė visuomeninė, pačios bendruomenės talka. Ji galėtų pasireikšti daugely sričių.

Jaunimui skirtos organizacijos gali ir turi priemonių atlikti labai didelį darbą. Pav.,

V. ALSEIKA

NUOMONĖS

Dėl J. Jašinsko nuomonės

Nenorėdamas su J. Jašinsku iš esmės ginčytis dėl bambizo reikšmės, čia turiu pastebėti tik kelius dalykus, su kuriais jis aiškiai prasilenkė, apie tai rašydamas Dirvoje Nr. 37.

1. Jis rašo, kad aš pripažinęs, jog kairur Lietuvoje bambizas turįs koliojimosi prasmę. To aš savo straipsny nesakiau: aš kalbėjau tik apie niekinamąją bambizo reikšmę.

2. Kad bambizas vietomis yra neutralia reikšme vartojamas, matyti iš pavyzdžių, kuriuos aš tyčiomis esu davęs iš įvairių Lietuvos vietų.

3. J. Balčikonis nėra joks etimologas, žodžių kilmę specialistas, taigi iš jo nėra ko reikauti ir nusimanymo apie žodžių kilmės. Poeto Aiščio, ankstyves-

žalynas, kurio dėka ateity, tikime, galėsime statyti laisvosios tėvynės rūmus? Žinoma, mūsų politiniai centrai ir srovinės organizacijos turi savo uždavinį ir jie gali būti svarbūs, bet kai pavojuje yra atsidūrusi visa lietuvių karta — tautos ateitis — ar būtų pateisinamas abejingumas? Nebeturėtų rasti daug vietos ypač mūsų tremtinių tarpe perdidelis pasinešimas į turtėjimą ir asmeniškų patogumų ir turėtų atsirasti daugiau pasišventimo ir realaus tautinių reikalų supratimo.

Vienas didžiųjų pasaulio rašytojų — lenkas Stefan Żeromski, turėdamas galvoje pavergtą tėvynę, viename savo romanų yra pasakęs: "Ne laikas gailėtis rožių kai dega miškai."

Ar mūsų jaunoji karta Amerikoje nėra tas miškas, kuris įsiliepsnojo stipria nutautėjimo liepsna? Kai tremties gyvenime mums netrūksta gražių rožių, ar neturėtume susirūpinti ir degančių miškų?

nio Kossu Aleksandriškio, pavardės aiškinimas, kurį mini J. Jašinskas, yra, žemaitiškai tariant, juokų darbas, kuris nieko bendro su mokslu neturi. J. Balčikonis ir savo redaguotame lietuvių kalbos žodyne niekur nesima nei vieno žodžio etimologizuoti: jis duoda ten tki suregistruotus žmonių kalbos pavyzdžius, kuriais ir aš pasiremiau. Tų pavyzdžių negali nuneigti ir J. Jašinskas.

4. Dirvos 35 Nr. tarp ko kito, rašant apie bambizą, buvo nurodytos ir priežastys, dėl kurių "Lietuvių kalbos vadove" buvo taip, o ne kitaip parašyta, bet J. Jašinskas tai visai negirdo mis nuleido.

5. Pagaliau J. Jašinskas kalba apie dergiamąją bambizo reikšmę, taigi jis eina dar toliau už patį Sinodą arba Sinodo atstovę, kuri iš pradžios tekalbėjo tik apie koliojimasi, arba, lietuviškai tariant, plūdimąsi. Bet "Lietuvių kalbos vadovui" nei vienas, nei kitas dalykas visai nerūpėjo ir dabar nerūpi. Tie, kurie karščiuojasi dėl bambizo reikšmės, turėtų tai gerai žinoti.

Pr. Skardžius

PIX BEVERAGE

45 rūšių alaus — visoki gaivinantieji gėrimai, vynas ir šampanas (prancūziškas) Parengiami vestuvėms, baliams, pobūviams. Nemokamas pristatymas dieną ir naktį. Atidara ir trečiadieniais.

6903 Superior Ave. EX 1-3311

DIRVA UŽSISAKYTI

gallna ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

A. Mačius

Lietuviai be inteligentijos

Liepojos katalikų parapija buvo didelė, lietuvių buvo pusė, mažne visi buvo paprasti darbininkai, vežikai, uosto krovikai, sargybiniai, tarnaitės ir t.t.

Tautybę nuo religijos mažai dar atskyrė. Klebonu buvo baronas von Ropp, vėliau tapęs vyskupu ir metropolitu. Lietuviams buvo nepalankus. Kaip bažnyčioje, taip ir parapijos mokykloje viešpatavo lenkų dvasia. Inteligento ne vieno (tik vėliau atsirado keletas lietuvių gydytojų, vienas kitas inžinierius).

Vieną sekmadienį, mano draugas parėjęs iš bažnyčios pasakė man netikėtą naujieną, kad jis matęs išeinant iš bažnyčios vieną poną su ponu ir kalbant lietuviškai. Nenorėjau tikėti, kad koks nors ponas atvirai dar visiems girdint kalbėtų lietuviškai — tai nesąmonė, sakau jam. Bet kada mano draugas "pasibažijo", tada patikėjau.

Koks buvo mūsų noras pamatyti inteligentą lietuvių, parodo toks vaizdelis. Mūsų bendrbutis Sodo gatvė (kur pirmiau laikė Felicija Bielkevičiūtė — Kentrienė), buvo netoli kalėjimo. Vieną dieną pasklido gandas, kad bus atvartas į kalėjimą tokią ir tokią dieną suareštuotas daktaras Liudas Vainėkis iš Palangos. Mes keletas mokinių visą tą dieną budėjome prie kalėjimo vartų, laukdami atvedant areštuotąjį. Bet nesulaukėme. Taip ir antrą dieną mūsų budėjimas nuėjo veltui. Labai gailėjomės, nes apie Dr. L. Vainėkį buvome daug girdėję, kaip apie lietuvių patriotą ir lietuvių laikraščio Prūsoso

bendradarbį. Paskiau jis rusų buvo išvežtas į Sibirą.

Vaidinimai bendrabutyje. Pirmas viešas spektaklis Liepojoje

Mūsų bendrabutis — Justinos Pacevičienės, susidėjo iš 8 kamb. ir 2 virtuvių. Gyveno apie 18-20 mokinių. Nutarta suvaidinti kokį nors veikalėlį. Pasakyta — padaryta. Suvaidinta 1 veiksmo komedija. Vaidintojai: P. Pundzevičius, I. Linartas, J. Jodelis, Pr. Adamkevičius. (Petras Pundzevičius — vėliau inžinierius (aviacijos generolo brolis). Liet. literatūroje žinomas kaip Petliukas, autorius komedijų: Velnias ne boba, Neatmezgamas mazgas ir kt.; J. Linartas — vėliau Lietuvoje buvęs filmuotojas; J. Jodelis — vėliau vaistininkas Akmenėje ir Papilėje; Pr. Adamkavičius — vėliau provizorius, Liet. Seimo narys).

Vaidinimo metu iš mūsų budėjo lauke — gatvėje, kad koks nors gimnazijos mokytojas neužklyptų. Tokie vaidinimai įvykavo prieš šventes. I tuos vaidinimus atsilankydavo mokiniai ir iš kitų bendrabučių.

Sužinota, kad į Liepoją atvažiuoja tikri artistai. Palangoje 1899 rugp. 20 Keturakio komedija "Amerika pirtyje" ir kad bilietai į tą spektaklį jau parduodami viename knygyne Korn gatvėje. Visi iš anksto įsigijo bilietus. Su nekantrumu laukėme vaidinimo dienos. Nagi pirmas viešas spektaklis lietuvių kalba, kaip nesidžiaugti!

Kuršo gubernatoriaus buvo leista vai-

dinti tik Kuršo gubernijos ribose. Programa iš anksto buvo atspausdinta rusų ir lietuvių kalbomis, dvejų rūšių vienos ant paprasto popieriaus, kitos ant šilko. Sudaryti artistai: stud. Mongirdas (vėliau gydytojas), stud. Janulaitis (vėliau profesorius, girdėti neseniai miręs Lietuvoje), Jakševičiūtė (Venslauskienė) ir keletas nepaminėtų dėl tam tikrų sumetimų, kaip Jonas Biliūnas, (vėliau žinomas rašytojas), Justina Racevičienė (abu iš mūsų bendrab.) ir vaidinęs piemenėlio rolę gimnazistas Kuizinas, (vėliau Liet. kar. majoras, kurį laiką buvęs spaudos cenzorium).

Vaidinimas buvo Latvių "biedriboj", Suovorovo g-vė. Vaidinimo dieną salė buvo apgulta žmonių. Didžiausia spūstis, salė perpildyta. Gimnazija, kaip stebėtoja, atsiuntė savo žmogų mokyt. Tempelį. Kalbėjo, kad ir pats gimnazijos inspektorius Vasilčikovas buvo, bet aš nemačiau. Pasisekimas buvo didelis.

Po spektaklio visų lietuvių nuotaika pakilo, taip pat ir mūsų prestižas svetimauciu akyse. Dar ilgai buvo kalbėta mieste apie tą spektaklį.

Tuoju po spektaklio sutinku Juozą Litviną gatvėje (buvęs pulkininkas, negarbingai baigęs savo dienas Lietuvoje). Lietuviškai klausia mane, kada vėl bus lietuviškas vaidinimas. Ir taip garsiai kalba lietuviškai, kad girdėtų visi praeiviai, jį kalbant lietuviškai. O sutiktas Ostrowski, nemokąs lietuviškai, prisipažįsta, kad ir jis esąs lietuvis ir norįs išmokti lietuviškai. Jau ir E. Šulcas nebesityčioja iš lietuvių ir nebepra-

Prieš daug metų...

(Atsiminimai iš pereito šimtmečio pabaigos)

(Tęsinys iš pereito numerio)

Mėginimas įvesti rusų kalbą pamaldose

Vieną rytą bene 1896 m., atėjus mums po atostogų į gimnaziją, mokytojo Tempelio buvo pranešta, kad šiandien katalikams pamaldų nebus. Nepasakė priežasties. Kitą ir trečią rytą vėl ta pats. Galvota ir spėliota visai. Staiga po gimnaziją pasklido žinia, kad norima katalikus prispirti melstis rusiškai.

Ši žinia visus sujaudino. Toliau sužinota, kad tokie mėginimai jau buvo padaryti Mintaujoje, kad mintaujiškiai laikėsi herojiškai ir nepasidavė spaudimui. Sužinota ir smulkmenos, kad pirmasis išsauktas skaityti maldą rusiškai buvo pirmos kl. mokinis Didžiulis (vėliau gydytojas), šiam atsisakius skaityti, buvo išsauktas trečios kl. mokiny J. Tubelis (vėliau buvęs Lietuvos ministeris pirmininkas), o šiam atsisakius, kilo samisimas ir visi mokiniai išlankstę į savo klases. Visi buvo pašalinti iš gimnazijos, o 8 klasei buvo leista baigti mokslą Pskove

ar Petrapily.

Subrūdo liepojiečiai nuo mažo iki didelio, visų buvo nusistatymas neskaityti maldos rusiškai. Vyresniųjų klasių mokiniai vaikščiojo po bendrabučius, po privačius butus, iš kiekvieno mokinio paimdami garbės žodį, kad jis neskaitys. Su nekantrumu laukėme tolimesnių įvykių. Gimnazijoje pamokos ėjo normaliai, tik pamaldų nebuvo. Gimnazijos direktorius, senas pedagogas p. Valgemut'as sena, nustatyta tvarka, renka pinigus už pirmąjį pusmetį, vaikščiojdamas po klases. Visi katalikai nemoka, pasiteisindami, kad tėvai dar neatsiuntė, arba kad dabar neturį ir t.t. Direktorius nė žodžio niekam nesako, netaip, kaip pirmiau būdavo, neatnešė, — marš į namus ir tuoj atnešk. Žinojo, koks čia reikalas. Tik aciu jam, kaip paskiau paaiškėjo, nebuvo išvyti iš gimnazijos. Jis su kun. K. Olsausku suredagavo pora telegramų, vieną neva ciesiorinei, o antrą švietimo ministeriui, prašydami katalikams pamaldų tvarką palikti po senovei. Taip ir buvo padaryta. Mes džiaugėmės, kad kovą laimėjome be mūšio. Gražinta senoviška tvarka ir kitose gimnazijose.

SIMTANUOSIMTINIS LIETUVIS

Jonas Pakrantis Amerikoje

Vyt. Alantas

Kai Pakrantis grįžta iš darbo...

Keletas paaiškinimo žodžių

Tiek privati, tiek spaudoje daug kas mano pavarde ima suplikti su Pakrančiu. Tai nėra teisinga. Tai tiesa, kad savo straipsniams temas aš imu iš savo patyrimo, bet toli gražu ne visas. Ne vieną "pakrantį" aš esu parašęs iš savo draugų, pažįstamų ir kaimynų pasipaskojimų. Pagaliau ne būtinai Pakrantis turi taip galvoti, kaip galvoja jo autorius...

Nereikia pamiršti, kad skaitytojai, tą patį dalyką skaitydami, kitaip jį supranta ir kitaip reaguoja. Sakysime, kai Pakrantis vienoje vietoje aiškiau pasisakė už vienybės reikalą, tai jo autorius spaudoje buvo apšauktas vadimo skelbėju ir ko ne fašistu. Net Pakrančio vardas nebuvo paminėtas. Ką galvoja Pakrantis apie vadizmą, nežinau, — reikės gal kada jį paklausti — bet jo autoriumi tai visai aišku, kad kelti lafonus iš karstų būtų nenaudingas ir nelabai estetiškas verslas. Tačiau ir šiuo atveju autorius ir Pakrančio vardas buvo suplikti.

Tad aš čia ir kreipiu skaitytojų dėmesį į tai, kad jis negalvotų, jog Pakrančio nuotykiai ir mintys jau būtinai turi būti ir autoriaus nuotykiai ir mintys. Kartais gal taip, bet kartais gali būti ir apsiriki.

Po šių keletos paaiškinamųjų žodžių grįšime prie Pakrančio, kuris šiuo metu grįžta iš darbo namo. Autorius

Rugpjūčio pabaigoje ir rugsėjo pradžioje pasitaikė keletas labai gražių dienų ir šiltų naktų. Pakrantis nebeatsimena, kada jam buvo tekę taip "sūriai" prakaituoti prie konvejerio, kaip toms naktimis. Užtat kai sirena kaukia vidurnaktį, skelbdama darbo pabaigą, Pakrantis dar labiau skuba iš fabriko į gatvę ir į autobusą. Jo galvoje tik viena mintis:

— Kogrečiau ir kotoliau nuo fabriko!

Prie fabriko neatsigaivinsi ir neįtrauksi giliai į plaučius oro, nes šnervės kutena kažin koks salstelėjęs, nemalonus dvokimas, kurio Pakrantis negali pakęsti. Kai jis dar nebuvo išsikėlęs į naują gyvenamą vietą ir gyveno tik 15 minučių autobusu nuo

fabriko, tas tvaikėlis, kai vėjas pūsavo nuo darbovietės pusės, atsivydavo jį iki pat namų. Užtekdavo tik pradaryti buto duris, ir nosį jau gniaibydavo iš fabriko augštų kaminų vėjo sparnais nešamas XX amž. civilizacijos "aromas". Tu būdu Pakrantis nei darbo nei poilsio metu negalėdavo pabėgti nuo darbovietės aplinkos kolono... Tik kai retkarčiais išvažiuodavo už miesto, jis pajusdavo gryną gamtos kvapą.

Dabar Pakrantis gyvena daug toliau nuo fabriko. Į darbą jam tenka važiuoti arti valandos. Tiesa, kaimynystėje, už keletos blokų, yra vienas fabrikas, tačiau jo buvimo kažin kaip neužuodi. Daugiau aplink fabriką nėra, bet užtat už poros blokų prasideda miškinys, pats didžiausias miesto parkas, kurį pėsčiam sunku ir apėti. Ir aplinkinės gatvės skendi medžių pavėsyje. Gatvėje, kur gyvena Pakrantis, taip pat išsiriakio didelių medžių alėja. Naujame rajone grįžęs namo, Pakrantis visai nebejaucia darbo "aplinkos"...

Ypatingai pirmą naktį grįždamas iš darbo Pakrantis patyrė didelę staigmeną. Išlipęs iš tramvajaus ir pasukęs į savo gatvę, jis staiga sustojo nustebed. Naktis buvo šilta ir rami. Skarotų medžių šešėliuose snaudė namai. Ir toje ramybėje skardėjo svirplių "muzika" ir girdėjosi lyg tolimas varlių kurkimas! Tų įprastų Lietuvos kaimo įnamių Pakrantis nebebuvo girdėjęs ištisais metais. Ir kur jis vėl su jais susitinka? Miškinis, ko amerikinio miesto viduryje! Už keletos žingsnių, ant Balio Sruogos, žveigia tramvajai, o čia, nedidėse gatvelėse, "žveigia" svirpliai ir tartum kurkia varlės...

Ir kaip gyva jam stojosi akys tėtiškės sodyba: sodas, už sodo lanka ir jos viduryje kūdra su varlių "koncertais" pavasario vakarais. Pakrantis mėgdavo ryti ant sodo tvoros ir klausytis ne tik varlių "muzikos", bet ir apskritai Lietuvos kaimo vakarinės tylos neišpasakytos daugybės niuansuotų aidų aidelių. Ten buvo ramybė, vėsma ir poilsis. Ten galėjai drąsiai ir giliai traukti kvėpiantį orą į krūtinę, nebijodamas, kad dvokias tvaikėlis užkrės tau plaučius... Kvėpiantį dobilų lauke griežė brezlė. Per visą sodą iš šiaurės pusės rymojo jaunų eglačių alėja, kurią jis savo rankomis pasodinio būdamas gimnazistas.

Už lankos kilo kalnas, ant kurio augo keturios didelės liepos. Kokiu būdu tos liepos atsirado lauko viduryje apylinkės žmonės tikrai nebegalėjo pasakyti. Kai Pakrančio tėvas pirkė ūkį, liepos ant kalno jau ošė ir gal dar ir dabar tebeošia. Vienas senas gretimio kaimo ūkininkas Pakrančiui papasakojo, jog pirmą sodybą buvusi ant kalno, bet ne pakalnėje, kaip Pakrančiai jau rado. Tarp keturių liepų stovėję rūmai didelio dvaro, kurio vėliau buvęs išparceliuotas ir išparduotas. Kam priklausęs tas dvaras, ir seni žmonės nebegalėjo tikrai pasakyti: Komarams ar Tiškevičiams? Kai Pakrančiai atsikėlė gyventi į tą vietą, senojo dvaro žymių beveik jau nebebuvo likę: visur aplink jau margavo naujos, gražios sodybos, tvarkomos darbdarbių ir energingos lietuvių ūkininkų rankos. Senoji dvaronij Lietuva greit nyko, o augo naujoji, grynai lietuviška, sava, sklidina didelių užsimojimų ir energijos Lietuva...

Kas šiandien beliko iš jo tėvų sodybos, iš jo kaimynų? Gal ten

Kaip tie įvairiaspalviai siūlai...

Iš dr. Br. Kalvaičio kalbos, pasakytos Brocktone (Mass.), atidarant lietuvių liaudies meno parodą Brocktono mugėje).

Ši Bakužė yra taip miela lietuviškai širdžiai — Ji lyg tie dainos žodžiai — kur bakužė samanota, perkelia mus į mūsų brangią Tėvynę — į anų laikų Lietuvą su mediniais kryžiais pakelėse, su močiutės staklėmis seklyčio su vargo mokykla ir į

Laisvą Nepr. laikų Lietuvą, kada ten jau laisvi žmonės, pilni kurybinės jėgos, pasišventimo ir entuziazmo — dirbo, kūrė, ruošė taip pat parodas, kad patikrintų atsielkus darbo rezultatus, pasididžiųjų prieš kitus ir parodytų svetimtaučiams, ko verta yra Lietuva ir kuriais kečiais žengia.

Brocktono lietuviams — tiems

kolchozas, o gal jau jos ir ant žemės paviršiaus nebėra?

Pakrantis pasipurtė, tartum stengdamasis pabusti iš sunkaus sapno ir vėl ėmė pamąsti žingsniuoti po tamsią gatvę namų link. Paskum jis nusišypojo pat iš savęs:

— Aš, turbūt, daugiau galvoju apie Lietuvą ir praeitį kaip apie Ameriką ir dabartį, — sumurmėjo jis. — Svirplių "muzika" mane nubloškė už tūkstantų kilometrų po tėtiškės padangę. Kažin kaip dabar Petras šliurpa gyvena? — jis vėl nusišypojo.

Petras šliurpa buvo kaimynas, kurį Pakrantis labiausiai mėgdavo. Parvažiavęs atostogų jis visada pas jį užėdavo. Šliurpa mėgdavo išgerti ir žmoną kartais aplink namą pavaikyti, bet šiaip buvo labai nuosirdus ir vaišingas žmogus. Jo priežodis būdavo: "Dar jau sakysim". Jis pasakodavo Pakrančiui apie savo kaimynus, kurių gyvenimą jis pažinojo iš panagių.

— Jis turėjo būti žurnalistas, — paspaudė žingsnį Pakrantis, — nes jau antra valanda nakties.

Brocktono garbingiems tautiečiams, kurie nesigailėdami nei laiko, nei lėšų, būdami pavargę po sunkaus dienos ar nakties darbo surado laiko pasidaruoti prie šios Bakužės sukurimo, — tenka pagarba ir didelė padėka.

Šioje vietoje man malonu konstatuoti, kad bendros lietuviškos veiklos svarbą yra supratę dauguma Brocktoniečių.

Tai įrodo jų bendro darbo rezultatai ir tas faktas, kad greta širmo plauko susilaukusio ir lietuvių nusipelnusio veterano, ilgai gyvenusio ir prailiusio šiam krašte, atsistojo į darbą jauniesnioji karta, neperseniausiai į šį kraštą atvykusi.

Visus juos apjungė tas magiškas žodis — Lietuva. Vieni atsinešę savo patyrimą, kiti jaunatvišką energiją. Visa tai sudėję krūvon atsiekė šių gražių rezultatų ir sudėjo ant tėvynės aukuro.

Šiandien švėsdami rugsėjo 8 d. šventę, kad ir trumpai prisiminkime milžiną — Didįjį Lietuvos kunigaikštį Vytautą. Tai šviesi istorinė asmenybė, kurio gyvenimas ir darbai yra pavyzdys kiekvienam lietuviui.

Vytauto išminties dėka Lietuva anais laikais buvo pasiekusi savo augščiausios politinės ir valstybinės galybės, kurią Vytautas norėjo ir formaliai įtvirtinti — pasiekiant Lietuvai karaliaus karūnos. Karališkoji karūna tuomet reikė augščiausią valstybinę formą, augščiausią politinį laipsnį.

Vytauto kova dėl karūnos tai buvo kova dėl Lietuvos augščiausios teisės ir Lietuvos laisvės.

500 metų mus skiria nuo tų reikšmingų įvykių. Per tuos 500 metų po Vytauto mirties Lietuvos priešai pradėjo griauti Lietuvos valstybę ir dėjo pastangas išnaikinti lietuvių tautą iš gyvųjų tautų tarpo. Bet lietuvių tauta yra gyva.

Šiandien, po 500 metų, mes nesiekiame Lietuvai karališkos karūnos, bet mes siekiame šių dienų valstybinės karūnos — kuri reiškia tą patį kaip ir anais laikais laisvės ir nepriklausomybės.

Todėl mūsų jėgos, mintys ir mūsų darbai turi būti nukreipti į du dalykus:

1. Į laisvės Lietuvai atgavimą ir.
2. Lietuvių išlaikymą šiame krašte.

Priemonės, kuriomis mums čia lemta kovoti, skiriasi nuo tų, kurias naudojo Vytautas ir kurias naudoja mūsų broliai Lietuvos žemėje.

Mes savo jėgas čia turime koncentruoti į lietuvių kultūros lobyno išsklaimą ir naujų vertybių suorganizuota paroda

Si jūsu suorganizuota paroda

yra didelis kultūrinis laimėjimas. Tai yra graži gėlė įpinta į lietuvių kultūros vainiką. Tai džiaugsmingas įvykis kiekvienam tautiečiui, mielas ir šventimtaučiai ir tam tautiečiui — jauniukui, kuris neturėjo laimės matyti savo tėvų žemės, savo tėvų šiaudinės pastogės.

Kalbant apie p. Tamošaitienę, noriu pasinaudoti Juozo Akstino žodžiais, kuris taria: "Čia, kaip gaivalinga kurianti srovė užlieja lietuviškos kūrėjos širdį — gimtųjų laukų dainos, mamos pasakos, kurias menininkė siūlas prie siūlo įaudžia į lietuvišką kilimą."

Kaip tie atskiri įvairiaspalviai siūlai yra suautsi į gražų lietuvišką pasididžiavimo ir grožio kilimą taip atskiros lietuviškos širdys tesusiderina vienam tikslui — kovai. Kovai dėl laisvės ir nepriklausomybės kovai dėl lietuvių Amerikoje. Boston, 8. IX. 51.

Iš krašto apsaugos sekretoriaus pareigų pasitraukęs George C. Marshallas ir jo įpėdinis Robertas A. Lovettas. Marshallas pasitraukė "dėl asmeninių priežasčių", spėjama, kad dėl nesveikatos. Tiesa, jį smarkiai puolė senatorius J. McCarty, vadindamas net vienu iš didžiausių valstybės idavikų... Vienas iš ryškiausių priekaištų jam — pasirodymas A. Rosenbergienės planuoti kariuinių pajėgų mobilizacijai. Nors senatas daugumą balsų tą paskyrimą ir patvirtino, tačiau opozicijai buvo nuolat kartojama, jog tai yra Amerikos savigarbos įžeidimas — nesurasti tokioms pareigoms kito asmens, kaip, anot jų betarant, "Budapešto žydę". Lovettas yra senas Marshallo bendradarbis. Jis buvo jo padėjėju valstybės departamente, kai Marshallas buvo ten sekretoriumi, o dabar buvo jo padėjėju apsaugos departamente. Todėl manoma, kad apsaugos departamente tuo tarpu nebus politikos pakeitimų. Tuo tarpu nieko negirdėti nei apie naują karinės mobilizacijos planavimo skyriaus viršininko pakeitimą.

vardžiuoja jų (paskiau tapo lietuvių patriotu). Tik vienas Pacevičius (iš Sedos), pats nemokėdamas lenkiškai, iš kailio nerėsi, kad tik įtikyt lenkams. Net ir kapelionas Vizbaras per tikybos pamokas jį neskyj perspėjo sakdamas, jeigu nemoki lenkiškai, kalbėk lietuviškai. (Tapęs kunigu, buvo didžiausias lenkomanas).

Slapti lietuvių moksleivių rateliai, Jonas Biliūnas

Apsigvenus mūsų bendrąbutyje Jonui Biliūnui, viskas dar daugiau pagyėjo. Buvo įsteigtas slaptas lietuvių moksleivių ratelis. Kas šventadienį, pamaldoms bažnyčioje pasibaigus, visi nariai susirinkdavo antrame augšte iš kiemo pusės mūsų bendrąbuty. Kaip ateidavo, taip ir išeidavo iš susirinkimo pavieniais, kad nekiltų įtarimų. Susirinkime būdavo skaitomi įvairūs referatai, iškeliami įvairūs klausimai ir sumanymai, studijuota astronomija ir t.t. Turėjome savo lietuvišką biblioteką. Bibliotekos tvarkytoju ir laikytoju buvo Feliksas Bugailiškis, jis gyveno vieloje prie jūros. (Vėliau šiaulių Apygardos Teismo Pirmininkas, "Aušros" muziejaus kūrėjas). Knygų išnešiotu buvo I. Gutauskis, sirgęs nuomariu ir greit miręs. Knygos buvo: Farmazonas, Genių dėdė, astronomija, Iš kur akmenys atsiranda, Medžiaga S. Daukanto biografiniai, atskiri numeriai, "Vienybė Lietuvininkų", šliupo keletas knygučių ir kit.

Tuose susirinkimuose, kiek prisimenu,

dalyvavo: J. Biliūnas, Rapolas Pacevičius, Kazimieras Šilinskis — Šilinis, (vėliau provizorius, šiaulių mokesčių inspektorius). Kazimieras Gugis, (dabartinis SLA išdininkas), Donatas Šukevičius, Leonas Gogelis, Z. Grina, Pranas Adamkavičius, Adomas Mačius, Lukauskas, J. Gutauskas, Feliksas Bugailiškis, Domininkas Banevičius, Antanas Purėnas, (profesorius), Pranas Mažylis, (gydytojas), Antanas Garmus, (gyd., dabar Amerikoje), Mykolas Bludžinskis — Bliudžius, (vėliau Liet. mokesčių depart. direktorius), Jonas Kašinskas, Antanas Žukauskas (rašytojas — A. Vienuolis) ir kiti. Pirmininkavo ir tvarką prižiūrėjo Jonas Biliūnas. Iškilus kokiame nors rimtesniam klausimui ir kilus polemikai, J. Biliūno žodis buvo lemiamas.

Viename susirinkime iškilo lietuvių Tautosakos klausimas. Visi tam sumanymui pritarė ir pageidavo, kad reikia neatidėliojant pradėti surašinėti senas dainas, pasakas, mįsles, būrta, nes su laiku gali dingti. Tam tikslui nutarta išnaudoti atostogas. Mano surinkta keletas sąsiuvinų tos Tautosakos ir 1901 m. gyvenant man Rygoje, pasiūsta į Prūsus, Martos Zaniūtes adresu. Nemaža buvo surinkta ir kitų.

Susirūsta su Prūsais per Liepojos "bagamazniką" Baranauską. Atspausdinti spalvoti lapeliai — atsišaukimai "Broliai ir Seserys, nepasiduokime maskoliams" ir t.t. Tie lapeliai buvo narių platinami po visa Lietuvą šv. Jono naktį, taip visiems susitarus. Visi viešėlių stulpai, miestelių tvoros

tą naktį pasipuošė gražiais, spalvotais lapeliais. Neapsieita be aukų. Žemaitijoje, Sedos rajone, buvo areštuoti: Benediktas Vyzaudis, Domininkas Banevičius, Rapolas Pacevičius, paskutinėji du slapt. ratelio nariai. Buvo nubausti ir išsiųsti į Vologdos gub. 3 metams (Vyzaudis, išdavęs Banevičių ir Pacevičių, liko paleistas ir išvažiavo į USA, paskiau sugrįžė į Lietuvą, įsivėlė į afėrą, tapo Lietuvos valdž. nubaustas s. d. kalėjimu iki gyvos galvos). Atostogų važiuojant, stotyje dalį tų atsišaukimų ir lietuviškos literatūros paimdavo pas save pasaugoti Ona Bielkevičiūtė, kol įlipdavo į vagoną.

Jonas Biliūnas

(Jonas Biliūnas, gimęs 1879 m. kovo 8 d. Niuronyse, Anykščių vals., miręs Zakopanėje, Lenkijoje 1907. XII. 8.).

Nestojęs į dvasinę seminariją, nustojo namiškių paramos. Motina buvo mirusi, būnant jam 4 kl., tėvas mirė vėliau. Nenusiminė, mokslą tęsė toliau, pragyvenimui duoną uždirbdamas pamokomis. Sunkus ir vargingas buvo tas jo gyvenimas, privedęs net prie džiuvos. Susikuprinęs, nuvargęs ir sušilęs žygiavo dideliais žingsniais iš vieno miesto galo į kitą, kad uždirbtų keletą rublių pragyvenimui. Neskyj persišaldydavo ir kosėdavo. Bet ir tų sunkiai uždirbtų pinigų neužtekdavo pragyvenimui ir už mokslo gimnazijai sumokėti. Pamokos buvo pigiai apmokamos. Nekantravo ir nervinosi, nes sko-

la šeimininkei Justinai Pacevičienei kas mėnesi vis didėjo. (Mirus J. Biliūnui, našlė Janulaitytė — Biliūnienė — Matjošaitienė sumokėjo visą skolą Just. Pacevičienei).

J. Biliūnas atostogų metu mėgdavo su savo draugais susirašinėti laiškais, o atvažiuavęs po atostogų su visais mieliai pasibūčius, pajokaus, bevalgdamas mūsų atvežtus kaimiškus sūrius, (ypač mėgdavo medų su šviežiais agurkais). Nes jis, giminių nuskrastaus, nesinaudojo tomis gėrybėmis. Savo skirtingų pažiūrų į gyvenimą nepiršo kitiems. Buvo Darvin'o pasekėjas, laikydamas jį dideliu mokslininku. Mėgdavo papasakoti juokingus anekdotus ypač iš kunigų gyvenimo. Savo vargūgu gyvenimu niekam nesi-skundė. Pas jį užėdavo Stanislavas Žiupsnis, "Varpo" ir "Ūkininko" bendradarbis, kuris kiek laiko pietaudavo pas J. Pacevičienę, ir atvažiavęs iš šiaulių užsukdavo pas jį Jonas Ambrozaitis "šiaulių dėdė", lietuviškų laikraščių bendradarbis, (miręs Vilniuje 1916 m. VI. 16).

Iš Marijampolės į Liepoją buvo atkeltas žandarų pulkininkas Vonsiačkis, pagarsėjęs savo juodais darbais, lietuviųėdikas. Tas įvykis lietuvių nedžiugino. Žinojome, kad ne veltui atkeltas. Laukta kratų ir suėmimų.

Vieną vakarą ateina į mūsų bendrąbutį nepažįstamas gorodovikas*, lietuviškai prabilo, kad jis noris pasimatyti su J. Biliūnu.

* Gorodovikas — miesto policininkas.

nu ir asmeniškai pasikalbėti. Laukta ko ypatingo. Gorodovikas pranešė, jam slaptai, kad gali būti, kiek jis suprato, pas jį krata, lai jis pasisaugo.

Iš karto J. Biliūnas dar svyravo, gal kokia provokacija, bet galop, dėl visko "sutaręs" savo kambarį, kuris buvo pastogėje, dingo iš Liepojos. Teisybė, po kelių dienų, nakties metu, atvažiuoja laukti svečiai. Tuoj apstatė namą savo agentais ir gorodovikais, o kiti sulipo į J. Biliūno kambarį daryti kratos.

Ilgai ir nuodugnai knisos po visus kam-pus, peržiūrėjo paliktas knygas, iščiupinėjo patalinę, bet nieko nerado ir negalėjo rasti. Nusivylę išvažiavo J. Biliūno nepamatę.

Mudu su Pranu Adamkavičium gyvenome viename kambaryje antrame augšte, žemiau J. Biliūno kambario. Prieš tą dieną ar kiek anksčiau, buvome nusipirkę pas lietuvių "bagamazniką" Baranauską keletą numerių "Tėvynės Sargo" ir laikėme kambaryje ant stalo. Bet po kratos J. Biliūnų ir mudu buvome toliau atsargesni.

Tas "bagamaznikas" Baranauskas iki Vonsiačkio atvykimo į Liepoją "Tėvynės Sargą" ir kitą lietuvišką literatūrą pardavinėjo viešai prie bažnyčios išdėstęs ant stalo su kitomis prekėmis. J. Biliūnas buvo "Varpo", "Darbininkų Balso", "Ūkininko", "Vienybės Lietuvininkų" bendradarbis. Yra parašęs keletą politinių knygelių ir šiaip iš beletristikos.

(Bus daugiau)

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraštis

30LŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES META

Redaguoja: Jonas LEONAS

56

BOLŠEVIKINIS ŽEMĖS ŪKIO MOKESTIS LIETUVOJE 1941 M.

Vytautas Mandvydas

(Tęsinys)

Kadangi žemė ir atskirose apskrityse nėra visur vienodai derlinga, tai Komisarų Taryba pavadė šį reikalą smulkiau išnagrinėti apskričių vykdymiesiems komitetams, suteikdama jiems teisę, atsižvelgiant į vietos ūkinės sąlygas, žemės ūkio pajamingumo normas atskiriems valsčiams nustatyti 30% didesnes arba mažesnes už nustatytąsias pačios Komisarų Tarybos.

Tuo būdu derlingesnė Lietuvoje srityse, apskričių vykdymiesiems komitetams padidinus Komisarų Tarybos nustatytas normas 30%, būtų susidarę jau šitokios pajamų normos: 1 ha dirvos — 470 rublių, 1 ha sodų ir uogynų — 590 rublių, 1 ha šienaujamų pievų — 180 rublių, 1 karvė — 364 rublių, 1 arklis — 312 rublių, 1 jautis — 234 rubliai ir 1 kiaulė — 247 rubliai.

Bolševikams taip daug dėmesio kreipiant į žemės derlingumą, galima buvo sudaryti nuomonę, kad iš tikrųjų norima apmokestinti ūkius kuo tiksliau. Tai atsitikti galėjo dar ir dėl to, kad bolševikai iš to padarė didžiulę agitacinę priemonę. Tačiau iš tikrųjų, buvo pastebimas šiuo atveju nepaprastas vienašališkumas. Visas atsižvelgimas į žemės derlingumą ėjo tik dėl akių. Komisarų Taryba, pasinaudodama teise nustatyti pajamingumo normas 30% didesnes arba mažesnes, net pačiose nederlingiausiose srityse jas nustatė mažesnes vos 15-20%. Apskričių vykdymiesiems komitetams, oficialiai nors ir gavo teisę atskiriose valsčiuose priklausomai nuo ekonominių ypatybių, sumažinti normas 30%, tačiau privačiai buvo paskirti nekrypti į tai dėmesio, o pajamingumą tiksliai didinti, ypač kas lietuvių ūkininkus, turinčius daugiau kaip 10 ha žemės.

Žinias apie žemės derlingumą ir gyvulių skaičių atskiruose ūkiuose turėjo surinkti valsčių vykdymiesiems komitetams. Pirmą kartą, kad valsčių vykdymiesiems komitetams pirmininkais buvo labai aršūs bolševikai, netenka abejoti, kad jie, norėdami galimai labiau ūkininkus prispausti, žemės ūkio pajamingumą būtų pasistengę didinti kaip įmanoma.

Aukščiausios Tarybos Prezidiumo įsako 7 str. buvo pasakyta, kad apskaičiuojant dirvų pajamingumą, dirvomis reikia laikyti ne tik visą dirbamą žemę, bet taip pat ir visus dirvonus. Turint galvoj, kad Lietuvoje dirvonuoja tik tokia žemė, kokia įdirbti neįmanoma arba kurios įdirbimas visiškai neapsimoka, tai be abejo, stropūs bolševikai ir jų bernai priskaitė prie dirvų visas plynas, akmenynus, slenkančius smėlynus ir panašius plotus, už kuriuos mokesčiai niekur nėra imami.

Kokios aukštos buvo nustatytos pajamingumo normos, tokios pat buvo numatytos ir pačių mokesčių sumos. Mokesčiui nustatyti buvo imama visų ūkio šakų duodama pajamų suma. Kuo pajamų suma susidarydavo didesnė, tuo didesnė taikoma mokesčio norma.

Mokesčio normos buvo nustatytos šitokios (Aukšč. Tarybos Prezidiumo įsako dėl žemės ūkio mokesčio 21 str.):

- Esant pajamų nuo 1200 iki 2000 rublių — 11 rublių ir 3% sumos, prašokančios 1200 rublių;
- esant pajamų nuo 1200 iki 3000 rublių — 35 rubliai ir 4% sumos, prašokančios 2000 rublių;
- esant pajamų nuo 3000 iki 4000 rublių — 75 rubliai ir 6% sumos, prašokančios 3000 rublių;
- esant pajamų nuo 4000 iki 5000 rublių — 135 rubliai ir 9% sumos, prašokančios 4000 rublių;
- esant pajamų nuo 5000 iki 6000 rublių — 225 rubliai ir 13% sumos, prašokančios 5000 rublių;
- esant pajamų nuo 6000 iki 7000 rublių — 335 rubliai ir 18% sumos, prašokančios 6000 rublių;
- esant pajamų nuo 7000 iki 8000 rublių — 535 rubliai ir 24% sumos, prašokančios 7000 rublių;
- esant pajamų nuo 8000 iki 9000 rublių — 775 rubliai ir 32% sumos, prašokančios 8000 rublių;
- esant pajamų nuo 9000 iki 10.000 rublių — 1095 rubliai ir 42% sumos, prašokančios 9000 rublių;
- esant pajamų daugiau kaip 10.000 rublių — 1515 rublių ir 55% sumos, prašokančios 10.000 rublių.

Šios žemės ūkio normos buvo pagrindinės. Jos turėjo būti taikomos visais paprastais atvejais. Kitais atvejais, atsižvelgiant į aplinkybes, jos galėjo būti didinamos ar mažinamos.

Atitinkamos įstaigos, darydamos reikiamus apskaičiavimus, žemės ūkio mokesčių bendrinių žemės apdirbimo bendrovių ir žemės ūkio artelių narių ūkiams turėjo apskaičiuoti nuo pajamų iš asmeninio ūkio pagal atitinkamas normas ir ją sumažinti 20%. Tuo pačiu procentu turėjo būti sumažinti mokesčiai ir už praėjusį laiką tų ūkininkų, kurie stoji į bendrines žemės apdirbimo bendroves ir žemės ūkio arteles.

Apie žemės ūkio mokesčių, taikytiną pačioms bendrinėms žemės apdirbimo bendrovėms ir žemės ūkio artelėms, arba kitaip sakant, kolchozams, Aukščiausios Tarybos Prezidiumo įsake nieko nebuvo pasakyta. Iš to tenka daryti išvadą, kad sakyti žemės ūkio vienetai nuo šio mokesčio būtų buvę atleisti.

Ivairūs kiti atvejai, kuriais žemės ūkio mokesčiai galėjo būti sumažinti, buvo numatyti šie: 1) jeigu ūkyje yra tik seniai, turį amžiaus daugiau kaip 60 metų; 2) jeigu ūkyje šeimos yra kariuomenėje, o ūkyje liko viena žmona su vaikais, ne vyres-

RE-ELECT

MARGARET

McCAFFERY

COUNCILMAN 22nd WARD

Reward Faithful Service

GREETINGS and BEST WISHES

HARRY JAFFE

COUNCILMAN 25th WARD

niais kaip 8 metų; 4) jeigu ūkių savininkai yra sudarę sutartis dirbti požeminėse anglių kasyklose, ir pan.

Kiekvieno tokio atveju ūkiai nuo žemės mokesčio galėjo būti atleisti arba tas mokeskis jiems galėjo būti sumažintas, jeigu ūkyje nesinaudojama samdoma darbo jėga. Tačiau seniai, turi per 60 metų amžiaus, visiškai invalidai ir moterys su vaikais iki 8 metų amžiaus vargu ar gali savo ūkius apdirbti be pašalinės pagalbos. Tuo būdu tos Aukšč. Tarybos Prezidiumo įsake išskaičiuotos lengvatos buvo tušti žodžiai.

Žemės ūkio mokesčių didesnį, negu nurodyta valdžios paskelbtose normose, buvo leista nustatyti tuomet, jei ūkiuose be samdomos darbo jėgos išsiversti neįmanoma, tai padidintais mokesčiais turėjo būti apkrauti visi tokie ūkiai. Tokiais atvejais mokesčių padidinti buvo leista visais 50%.

Kad paaiškėtų, koksai iš tikrųjų tas bolševikinis žemės mokeskis, pravartu paimti porą konkrečių pavyzdžių.

Sakykime, kad kur nors Vilkaviškio, Marijampolės, Šakių, ar Kauno apskrityje yra 30 ha ūkis su 2 ha sodų ir daržų, 5 ha pievų, 12 karvių, 5 arkliais, 1 jautiui ir 15 kiaulių. Pagal bolševikų nutarimą, šitoks ūkis turėjo duoti pajamų: žemė — 10.810 rublių, sodai ir daržai — 1.180 rublių, pievos — 900 rublių, karvės — 4.368 rublius, arkliai — 1.560 rublių, jautis — 234 rublius ir kiaulės — 3.705 rublius arba iš viso 22.757 rublius.

Pagal normas, nuo tokios pajamų sumos mokesčių sudaro 8.531,35 rubliai. Kadangi toks ūkis be samdomos darbo jėgos nebūtų išsiverstęs, tai mokeskis dar 50% padidintas. Tuo būdu šiam ūkiui mokesčių tenka sumokėti 12.797 rublius.

20 ha ūkis su 1 ha sodų, 3 ha pievų, 10 karvių, 4 arkliais, 1 jautiui ir 10 kiaulių, esąs tose pat derlingesnėse Lietuvos srityse, bolševikų apskaičiavimu, pajamų privalėjo turėti 16.242 rublius. Pagal normas nuo šios sumos mokesčio būtų susidarę 4.948,10 rublių. Kadangi ir šitokiame ūkyje galėjo prisireikti samdomos darbo jėgos, tai mokesčių 50% padidinus, iš viso mokėti būtų reikėję 7.422,15 rublių.

Iš šių pavyzdžių matome, kad ūkininkams sumokėti tokias milžiniškas mokesčių sumas nelengva. Tiesiai sakant, jie tokių mokesčių neįstengia sumokėti, nežinint jų ūkių pajėgumo. Kiti ūkiai, ne taip pajėgūs, smulkesni, mokėtų mažesnes mokesčių sumas. Tačiau turint galvoje atitinkamai mažesnę tokių ūkių pajėgumą, netenka abejoti, kad mokesčiai ir juos slėgia nemažesniu sunkumu.

Už mokesčių nesumokėjimą yra numatytos griežtos bausės. Kaip Aukščiausios Tarybos Prezidiumo įsako 28 str. pasakyta, už kiekvieną praleistą mokėjimų dieną turi būti imama pabaudos po 0,2% nuo privalomos mokėti sumos. Tuo būdu ūkininkui, turėjusiam mokėti 12.797 rublius mokesčių ir nesumokėjusiam, kiekvieną dieną priauga po 25,59 rublius pabaudos. Be to, mokesčio mokėjimo terminui išėjus, turi būti aprašomas nesumokėjusio asmens turtas ir byla apie mokesčio nesumokėjimą perduodama teismui, kurio sprendimu, turi būti paimama iš ūkininko tiek turto, kiek reikalinga mokesčiams ir pabaudai apmokėti.

Ūkininkai, 1941 m. turėdami dar iš seniau sutaupų, pirmaisiais metais žemės mokesčių gal ir būtų įstengę apmokėti. Bet vėliau šitos prievolės negalėjo ištesėti. Atidavus kone veltui didelę žemės ūkio gaminių dalį privalomo statymo tvarka, jiems ne kas lieka realizuoti laisvai. Sumų, gaunamų už privalomą tvarką pristatytus valstybei žemės ūkio produktus, jokių būdu netenka mokesčiams. Todėl ūkininkams, įvedus bolševikinį žemės ūkio mokesčių, nelieka nieko daugiau, kaip laukti, kada juos valdžia iš ūkių išmes ir sunaikins.

Kad bolševikinė valdžia su neįstengiančiais sumokėti žemės ūkio mokesčių nesielgia švelniai, abejoti netenka. Ko galima buvo tikėtis iš valdžios, parodė privalomas žemės ūkio produktų įstatymas, kurio neįstengiančius atlikti bolševikai baudė, kišo į kalėjimus ir trėmė. Tas pats laukia ir neįstengiančių žemės mokesčio sumokėti.

Tuo būdu savaime iškyla aiškštėn, kad bolševikai naujuoju žemės ūkio mokesčiu siekė tik vieno tikslo — galutinai palaužti Lietuvos ūkininkų atsparumą, suduoti galutinį smūgį privačiai iniciatyvai žemės ūkyje, visus pajėgesnius ūkininkus sunaikinti ir kitus paskatinti jungtis į kolektyvinius ūkius.

(Bus daugiau)

Seniau ir Dabar

K. S. KARIUS

NESUPRATO MANĖS

Dirvos 36 Nr. E. Karnėnas straipsnyje "Tarp trispalvės ir žvaigždėtosios", atsakydamas į mano straipsnio išvadas apie Lietuvą, apie senuosius ir naujai atvykusius tremtinius, pasirodo, mano to straipsnio turinio nesuprato.

Ten, kur aš kalbėjau apie savo ekskursiją Lietuvoje 1928 metais ir viską Lietuvoje matyto peikiau ir sakiau, kad "pas mus Amerikoje" viskas yra geriau ir puikiau, aš tik pašiepiau, savo asmenyje, tuos senuosius amerikiečius lietuvių, kurie, pagyvenę keliolika metų Amerikoje, nors paprasti kaimo berniukai, grįžę pasisvečiuoti į Nepriklausomą Lietuvą, Amerikoje matę išbulintų dalykų, nesuprato, kad Lietuva tik naujai atsikurus.

Man tais laikais Dirvą redaguojant, džiaugiantis nepriklausomybe, ir žinant visas sąlygas, kokiomis nepriklausomybė atsiekta, prisiejo daug dirbti — mokyti senuosius amerikiečius kaip reikia į naujai atstatytą lietuvių valstybę žiūrėti.

Vieni amerikiečiai, kurie buvo patriotiškai nusiteikę, greitai patikėjo mano ir kitų geros valios lietuvių mylėtojų skelbimams apie nepriklausomą Lietuvą ir jos sunkias atstatymo sąlygas; jie ir toliau Lietuvą mylėjo, gerbė ir rėmė. Kita dalis pasiliko tais neigėjais, kurie ir po šiai dienai ten tik blusas ir purvą temato.

Rašydamas lyg nori užginčyti, kad mano įvardinto Rytų viešbučio gudrus klaidėdama bizi-

neriai neišnaudojo iš Amerikos parvykstančių ekskursantų. Aš tą kalbėjau patyręs pats savo kailiu ir kailių tų kelių dešimtų ekskursantų, kurie kartu su manim parvažiavo. Rytų savininkų pareiga buvo visus parvykstančius svečius parsigabenti iš laivo į savo viešbutį ir daryti iš jų biznį, tokį, kokį tik iš amerikiečių buvo galima padaryti. Svečiai būdavo laikomi viešbutyje atvažiavimo dieną, visą sekančią naktį ir tik kitą dieną palydimi į stotį. Jų pelnai buvo tūkstantais dolerių, ypač iš tokių ekskursijų, kurios parvažiavo iš Klaipėdą iš šimto ir daugiau asmenų.

Galui pasigirti, kad aš pats ir sugrioviau tą Rytų viešbutį. Visą gerai patyręs, vėliau atitinkamoms Lietuvos įstaigoms raštu išdėčiau. Pasekmės buvo tokios, kad jau 1929 metais parvykstančius Klaipėdon amerikiečius pasitikdavo šaulių būrio paskirta komisija, nuvedavo juos į Rytą, bet į Viktorijos viešbutį. Pavaišinę ekskursantus pusryčiais ar užkandžiu (žiūrint kada laivas atplaukė); pasakę sveikinačias kalbas, pasidalinę mintimis su savo tautiečiais, tą pačią dieną visus palydėdavo į stotį, pagelbėdami nusipirkti bilietus, suteikti visas informacijas — ir už tai nepasikaitėdami svečiams nei vieno cento.

Man pačiam prisiėjo ir rašyti ir žodžiu skelbti, teisinant tą protą arbatą gerti valdiškose įstaigose. Bet tai matė paprastai lietuviai amerikiečiai labai piktingai ir parvykę atgal Ameriką to negalėdavo užmiršti.

Buvo atsitikimų, kuriuos jie matė, sukeliančių jų pasipiktinimą dėl tos nelaimingos arbatos gėrimo.

Aš ir mano žmona, abu po du kartu lankėsi Lietuvoje, pasistengėm tada Dirvoje aprašyti Lietuvos geriasias puses. Matėm laimėjimus ir matėm mokant pasitaikiusias spragas taisyti.

MACARTHURAS PANEIGTAS

Trumanao ir Achesonas pakvietė į San Francisco taikos konferenciją Sovietus, nors jie kariavo su Japonija tik kelias dienas, o ignoravo Tautinę Kinijos vyriausybę, kariavusią daug metų.

Taipgi, nedorai pasielgė su gen. MacArthur, kuris skaitosi Japonijos nugalėtojas, kuris toje Rytų valstybėje gražiai šeiminkavo ir ją privedė prie taikos su Amerika. Gen. MacArthur turėjo būti paskirtas taikos delegacijos nariu ir jo parašas privalėjo tilpti po taikos sutartim. Jam gi pasiūlė tik atvykti pasakyti kalbą, nuo ko jis mandagiai atsisakė.

Partiniai išsišokimai dažnai praranda lygsvarą. Noriu priminti vieną senesnę atsitikimą, kurį papildė prezidentas F. D. Roosevelt. 1932 metais jis laimėjo rinkimus ir kongresą sudarė demokratų dauguma. Rooseveltas leido demokratams kongrese pažeminti išėjusį ir prezidento pareigų Herbertą Hoover, nutrinant nuo Arizonoje įrengto milžiniško tvenkinio ir elektros gamyklos Hoover'o vardą ir pavadinant tą tvenkinį Boulder Dam.

Laimė, kad prezidentas Hoover ilgai gyvena. Laikas padėjo žaizdų išgydyti. Jo prestižas šalyje nepaprastai iškilo. Tik pernai kongresas vėl grąžino Hoover'o vardą tam tvenkiniui — Hoover Dam.

UNIVERSAL offers

TO THE FIRST 20 WOMEN

24-Piece Cannon Towel Set

All Famous Cannon First Quality!

FREE with the purchase of a **UNIVERSAL WASHER or IRONER**

Famous Universal 2-Speed Washer

- Exclusive Speedselector assures proper washing speed for every fabric!
- Time-A-Matic Timer automatically times your washing for you!
- Control-O-Roll Wringer the world's safest, most efficient!
- Automatic Safe-T-Switch protects the washer and you!

Priced From \$139.95 UP

Ironers Start at \$119.95

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave.

EX 1-0911

SLA PROBLEMOS

APIE S.L.A. SPAUDOS ORGANUS

SLA organas TEVYNĖ 35 nr. nuoširdžiai įrodinėja, kad "kas nori prisidėti prie lietuviškumo palaikymo išvilioje, dirbti vieningą kultūrinį darbą, nepamirštant ir savo asmeninio apsidraudimo, tas bus patenkintas tapęs SLA nariu".

Su tokiais gražiais užsimojimais tenka tik sutikti ir palinkėti, kad tokių uždavinių vykdymas eitų teisingais keliais ir nuoširdžiai, ne tik propagandiniui pasiryžimu.

Tame pat straipsnyje kalbama ir apie SLA organizacijos kilnumą, kurio svarbiausiu įrodymu laikoma tas, kad SLA organo pavadinimas jau prieš 42 metus yra pasirinktas neabejotinai kilnus — TEVYNĖ. "Jau pats organo pavadinimas "TEVYNĖ" rodo, kaip yra svarbūs šiai organizacijai mūsų tautos reikalai ir pati tėvynė — Lietuva".

Deja, vien tik tai įrodinėti kilnumui dar neužtenka. Jei organizacijos laikraščio pavadinimas parodytų tikrą jos kelią ir darbą, tai lengvai nukonkuruotų Amerikos lietuvių komunistų organas LAISVĖ. Laikraščio pavadinimas yra "laisvė", bet kas iš to, jei jo siūlomas kelias yra tik aiškiausia bolševikinė vergija.

Todėl ir SLA organizacijos kilnumui parodyti reikėtų pradėti ne nuo jos organo vardo, nes tai pats silpniausias įrodymas. Esame tikri ir, pagaliau, žinome, kad tam reikalui yra daug svarbesnių ir įtikinamesnių įrodymų. Bet šį kartą mums krito dėmesin kitas ir daug savotiškesnis TEVYNĖS bendradarbio įrodinėjimas, dėl kurio reikia pasisakyti.

TEVYNĖ rašo: "SLA veikla ir spauda eina kartu su gyvenimu. Tenka tik pasidžiaugti, kad Chicago's dienraštis "Naufjens" ir savaitraštis "Sandra", kurie jau eina 38 metus, irgi yra lyg antrieji SLA spaudos organai, labai daug rašo SLA ir visiems tautiečiams rūpimais klausimais. Šie trys paminėti laikraščiai yra gražūs spaudos vainikai, kuriuos gali didžiulis kiekvienas lietuvis."

Mes neneigsime, kad ir tie du "antrieji SLA spaudos organai" nemažai yra rašę organizacijos reikalais, nors būtų sunku eilučių skaičiumi ar minčių svarumu duoti statistiką, kuris ir koks Amerikos lietuvių tautiečių laikraštis SLA reikalais yra daugiau kalbėjęs. Bet, pvz., niekas nepaneigs fakto, kad tokia dar vyresnė VIENYBĖ yra buvusi net SLA organu, daug rašiusi ir bent nemažiau už SANDARĄ teberašanti SLA reikalais.

Dar keistesnis yra ilgametės DIRVOS nutylėjimas, kuri visuomet yra nuoširdžiai domėjusi SLA reikalais, kurios dauguma leidėjų, redaktorių ir bendradarbių yra praityje buvo ir dabar tebėra SLA veikliais nariais, kuriems, savaime suprantama, savos organizacijos reikalai negali nerūpėti. Taigi, toks TEVYNĖS propagandinis netikslumas ir neteisingumas, o gal tik šališkumas yra šiuo atžvilgiu labai apgallėtinas. Jis neabejotinai

kenkia narių gerai nuotakai, kurie per daugelį metų yra prpratę žinoti, kad SLA yra visų tautinių grupių lietuvių organizacija ir kad tų grupių spauda savo "kilnumu" nėra ir negali būti rūšiuojama į pirmuosius, antruosius ar jokus SLA spaudos organus.

Norėtusi rimtai atkreipti TEVYNĖS leidėjo ir redakcijos dėmesį, kad tokiais pareiškėjimais, kaip mūsų augščiau paminėtas, prasilenkiama su bešališkumu ir kenkiama organizacijos vieningumui.

Bet už vis keisčiausias yra TEVYNĖS redakcijos nutylėjimas, kad kaip tik per porą pastarųjų metų ypač DIRVA yra kreipusi dėmesio SLA reikalams ir tam tikslui paskelbusi net keilolika rimtų ir argumentuotų straipsnių, iškėlusį eilę problemų, kurios laukia išsprendimo, pabrėžusi daugelį klausimų, nuo kurių priklauso mūsų organizacijos klestėjimas ir pažanga, arba TEVYNĖS žodžiais tariant, "ėjimas su gyvenimu". Tokių rimtų, svarbių straipsnių neteko užtikti nei Naujienose, nei Sandaroje.

Tie iškeltieji klausimai nebuvo nei sroviniai, nei kokie partiniai, o tik tokie, kurie organizacijai yra svarbūs, jei norima eiti su gyvenimu. Tai, tarp kitko, organizacijos administracijos, konstitucijos, jos spaudos organo, narių teisių, jų pareigų, propagandos, seimų paruošimo, tautinės ir kultūrinės veiklos bei kiti reikalai, nuo kurių išsprendimo ir tvarkymo priklauso organizacijos klestėjimas ir josėjimas su gyvenimu, su iš jo kylančiais vis naujais reikalavimais.

Daugiau negu nuostabu, kad visais tais klausimais nė karto nepasisakė SLA organas. Gal tie reikalai buvo iškelti nepagrįstai, gal neteisingai, be pamato arba remiantis netiksliais mūsų organizacijos reikalų ir uždavinių supratimu. Jeigu taip, tai geriau išmanantieji turi duoti atsakymus, klaidas pataisyti ir pasiūlyti sprendimus, kurie geriau atitiktų gyvenimui, SLA įstatymams ir Amerikos fraternalinių apdraudos organizacijų nuostatams. Yra nutarimai, kuriais draudžiama SLA organui verstis polemika, — bet juk čia nėra kokia srovinė ar partinė polemika. Ir nėra nutarimo, kuris draustų SLA organui nagrinėti SLA organizacijos ar panašias problemas, nuo kurių sprendimo ir vykdymo priklauso organizacijos gerovė. Priešingai, SLA organui ir vadovybei yra tiesioginė pareiga paties gyvenimo ir narių iškeltus reikalus svarstyti, informuoti, duoti autoritetingus ir faktais bei nuostatais paremtus atsakymus.

Jeigu to nebūtų daroma, tai kam tada organizacijai turėti organą, kuris nepigia kaštuoja, jei jis savo organizacijos reikalų nenori ar nesugeba svarstyti? Ar tik tam, kad būtų kur skelbti labai ilgi Vykdamosios Tarybos posėdžių protokolai ir mėnesinės išlaidos? Arba korespondencijos ir New Yorko apylinkės lietuvių gyvenimo kronika,

kuri randa visuomet vietos ir kitoje lietuvių spaudoje ir kuri dažnai nieko bendra su SLA reikalais neturi?

Nenorime pasakyti, kad SLA organas tų dalykų neprivalo į savo skiltis dėti. Bet norime įsakyti pabrėžti, kad tai yra antraeiliai dalykai, po Vykdamosios Tarybos protokolų, apyskaičių. Pagalbos rankos ir vajuos propagandos, SLA organizacinės ir jos veiklos kultūrinės bei tautinės lietuviškos problemos yra žymiai svarbesnės, negu labai paviršutiniškai ir atsitiktinai parenkama New Yorko apylinkės kronika ar redaktoriaus nesutvarkytos korespondencijos, kartais vos pažodiniai susirinkimų ar apygardų suvažiavimų protokolai.

Redaktorius juk tam renkamas ir išlaikomas, kad kiekviena puslapyje jaustųsi jo ranka, kaip redaktoriaus, o ne kad spausdinamoji medžiaga būtų sumetama, kaip kas malonė ją prisiųsti. Trys puslapiai per savaitę suredeguoti, dar turint talpą iš kitų centro bendradarbių ir pašalinių bendradarbių pusės, — jau tik negali būti laikoma persunkus uždavinys. Apie lietuvių kalbos bent minimalinį taisyklumą nei nekabėsim. Dirvoje jau buvo nurodyta, kad kilnioji TEVYNĖ savo lietuviškos kalbos "grožio" užima garbingą antrąją vietą po Mahoną ir SAULĖS...

Mūsų žodžiams pagrįsti turime nurodyti faktus, iš kurių matyti, kad TEVYNĖS redakcija ar redaktoriaus laikosi tvirtai kitokio nusistatymo. Be abejo, apgalvoto ir pergalvoto, nes pastovaus nusistatymo. Antrame puslapyje TEVYNĖ turi nuolatinę editorialinę skiltį (kolumną), pavadintą "SLA PASTABOS". Rodos, tai turėtų būti skyrius ir vieta, kur specialiai turi būti kalbama apie SLA bėgamuosius reikalus ir visokias su SLA gyvenimu susijusias problemas. Toks skyrius svarbus ir reikalingas. Nebent jam tik nepakaktų vienos skilties, o reikėtų kaus numerį dviejų, trijų ar ir daugiau, kai svarbių klausimų atsiranda centre, kai juos iškelia nariai, kuopos ar kita spauda.

O ką visą laiką matome tame skyriuje, kurį pats redaktorius prirašo? Ogi tik nepaprastai diletantiškas žinutes bei pastabėles iš... tarptautinės politikos kronikos. Jos visuomet pasenusios, iš amerikonišų laikraščių "headlines" nurašytos ir taip silpnai sureduotos, kad stačiai gaila — ir eikvojamos vietos, ir laiko, ir išlaidų, ir paties redaktoriaus. Kada pastaroju laikui TEVYNĖ yra gavusi kvalifikuotą politinių apžvalgų bendradarbį B. Butrimą, tos "SLA pastabos", kurias "rašo M. L. V.", yra toliau grynas nesusi-pratimas ir stačiai nonsensas, nes tai juk nėra jokios SLA pastabos.

Pvz., kad ir tame pat numeryje, kur kalbama apie SLA organo kilnumą ir antruosius SLA spaudos organus, SLA pastabų skyriuje redaktorius duoda tik

(Perkelta į 6-tą pusl.)

MŪSŲ SPORTAS

ELVYRA ŠIKŠNIŪTĖ NUGALEJO STELLA WALSH 50 YARDŲ BĖGIME

Praėjusį sekmadienį, rugsėjo 16 d., Clevelando L. S. K. "Zaibas" surengė rudens lengvosios atletikos rungtynes, kuriose be "Zaibo" lengvatlečių dalyvavo ir Clevelando moterų klubas Olympics, su garsiąja pasaulio rekordiste Stella Walsh. Buvo dar laukta atvykstant daugiau lietuvių lengvatlečių iš Chicago ir Detroito, bet, deja, nesulaukta.

Nežiūrint nepergausiosios dalyvių skaičiaus, varžybose buvo pasiekta gražių pasekmių. Dėmesio centre buvo mūsų rekordistės Elvyros Šikšniūtės rungtyniavimas su Stella Walsh 50 yardų ir 100 m. bėgimuose. Čia E. Šikšniūtė patiekė staigmeną nugalėdama S. Walsh 50 yardų bėgime ir, pasekme 6,2 sek., pasiekdama naują geriausią tremties pasekmę. Senoji buvo jos pačios 6,4 sek. Tenka pastebėti, kad Lietuvoje standartiniai bėgimų nuotoliai ydais nebuvo praktikuojami ir tokios rūšies rekordai nebuvo registruojami. Tremtyje ypatingai anglosakų kraštuose, su ydininiais nuotoliais prisieina neišvengiamai susidurti, todėl mūsų lengvatlečių pasekmės šiuose nuotoliuose vertėtų registruoti jei ne kaip Lietuvos rekordus, tai bent kaip geriausias Lietuvos pasekmes. 100 m. bėgime E. Šikšniūtė buvo priversta nusileisti prieš Stella Walsh išvermę.

Antrą geriausią tremties pasekmę pasiekė jauni klasėje Algirdas Liutkevičius peršokęs į augstį "6" (1,67,5 m.). Senoji bėgung antrąją vietą po Mahoną ir SAULĖS...

Mūsų žodžiams pagrįsti turime nurodyti faktus, iš kurių matyti, kad TEVYNĖS redakcija ar redaktoriaus laikosi tvirtai kitokio nusistatymo. Be abejo, apgalvoto ir pergalvoto, nes pastovaus nusistatymo. Antrame puslapyje TEVYNĖ turi nuolatinę editorialinę skiltį (kolumną), pavadintą "SLA PASTABOS". Rodos, tai turėtų būti skyrius ir vieta, kur specialiai turi būti kalbama apie SLA bėgamuosius reikalus ir visokias su SLA gyvenimu susijusias problemas. Toks skyrius svarbus ir reikalingas. Nebent jam tik nepakaktų vienos skilties, o reikėtų kaus numerį dviejų, trijų ar ir daugiau, kai svarbių klausimų atsiranda centre, kai juos iškelia nariai, kuopos ar kita spauda.

O ką visą laiką matome tame skyriuje, kurį pats redaktorius prirašo? Ogi tik nepaprastai diletantiškas žinutes bei pastabėles iš... tarptautinės politikos kronikos. Jos visuomet pasenusios, iš amerikonišų laikraščių "headlines" nurašytos ir taip silpnai sureduotos, kad stačiai gaila — ir eikvojamos vietos, ir laiko, ir išlaidų, ir paties redaktoriaus. Kada pastaroju laikui TEVYNĖ yra gavusi kvalifikuotą politinių apžvalgų bendradarbį B. Butrimą, tos "SLA pastabos", kurias "rašo M. L. V.", yra toliau grynas nesusi-pratimas ir stačiai nonsensas, nes tai juk nėra jokios SLA pastabos.

Pvz., kad ir tame pat numeryje, kur kalbama apie SLA organo kilnumą ir antruosius SLA spaudos organus, SLA pastabų skyriuje redaktorius duoda tik

Iš klube gausiausios ir entuziastiškiausios mergaičių grupės ryškiausia išsiskyrė bėgikės A. Malcanaitė ir L. Janulevičiūtė, o iš jaunučių — M. Motiejūnas ir R. Melsbakas.

Techniškos pasekmės:

Vyrams: 100 m.: J. Vodopalas 11,3 sek., J. Bagdonas 11,9 sek. Į tolį: J. Vodopalas 19'9 1/2" (6,03 m.). Į augstį: J. Vodopalas 5'6" (1,67,5 m.). 100 m.: A. Barzdukas 12,8 sek. Į tolį: A. Liutkevičius 18'7" (5,66,5 m.). Į augstį: A. Liutkevičius 5'6" (1,67,5 m.) (!, A. m.).

Moterims: 50 yardų: E. Šikšniūtė 6,2 sek., Stella Walsh 6,2 sek. 100 m.: Stella Walsh 12,4 sek. (!), E. Šikšniūtė 13,5 sek.

Jauniams: 100 m.: G. Motiejūnas 14'11" (4,55 m.), R. Melsbakas 13'7". Rutulys (8 lbs.): G. Barzdukas 31'5", R. Melsbakas 31'4".

Mergaitėms: 50 yardų: A. Malcanaitė 6,8 sek., L. Janulevičiūtė 6,8 sek. Į tolį: A. Malcanaitė 12'7", J. Laiškūnaitė 12'. Į tolį iš vietos: N. Žydavičiūtė 6'6", A. Malcanaitė 6'4". Sviedinukas: J. Laiškūnaitė 39,17 m., T. Sapockaitė 36,50 m.

DIDELĖ SPORTO ŠVENTĖ TORONTE

Spalio mėn. 27-28 d., Toronto Lietuvių Sporto Klubas "Vytiš" ruošia didelio masto sportines varžybas. Programoje numatyta krepšinis vyrams, tinklinis vyrams ir moterims, ir stalo tenisas vyrams ir moterims. Į šias varžybas be 3 Kanados lietuvių klubų — Toronto "Vytiš", Hamiltono "Kovo" ir Montrealio LSK, pakviesta dalyvauti ir 6

Ar pažįsti šį kraštą?

Kas žinotina apie JAV-bių 48 valstybes

Illinois — didžiausias mėsos pakavimo, skerdyklų centras JAV (Chicagoje). Pirmąją traukinių vagonų ir jų įrengimų gamyboje, vienas didžiųjų spaudos centrų. Valstybėje yra 81 aukštoji mokykla, jų tarpe 39 koledžai ir universitetai. Daug istorinių vietų. Didžiausias miestas — Chicago, užimančias antrąją vietą JAV-se.

Indiana — didelė pramonės valstybė. Turi 200 anglies kasyklų (23 mil. tonų). Šeši iš jos dešimties gyventojų dirba metalo pramonėje. Didžiausi plieno pramonės centrai — Gary, Hammond, East Chicago. Pamidorų auginimo srity po Californijos užima antrąją vietą. 38 mokslo įstaigos, raštingumas pasiekęs 99%. Šioje valstybėje yra ir filatelistų mėgiama garši Santa Claus pašto įstaiga.

Iowa — pačiame JAV žemės ūkio kultūrų centre, turi vieną geriausių pasauly žemės rūšių. Be javų daug auginama sojos pupų, bulvių, svogūnų, vynuogių, persikų. Pramonė gamina skalbimo mašinas, vagonų įrengimus. Visose JAV-se didžiausias raštingumo nuostimis — 99,2.

Kansas — pats geografinis JAV-bių centras. Valstybėje gamina žiemišius kviečius — ketvirtąją tautos atsargų dalį. Žemės ūkis gamina bulves, vaisius, pieno produktus, vištieną. Žy-

lietuvių sporto klubai iš USA, — Chicago's LSK "Perkūnas", Chicago's "Ateitis", Brooklyno LSK, Bostono LSK, Detroito "Kovas" ir Clevelando "Zaibas". Clevelando LSK "Zaibas" nutarė šioje sporto šventėje dalyvauti su visomis komandomis.

RUDENS STALO TENISO TURNYRAS

Spalio 21 d., LSK "Zaibas" rengia rudens stalo teniso turnyrą. Programoje vyrų, ir moterų vieneto ir dvejo to varžybos. Šis turnyras taipogi bus klasifikacinis nustatyti LSK "Zaibo" reprezentantams Toronto LSK "Vytiš" rengiamoje sporto šventėje.

Stalo Teniso Sekcija
LSK "Zaibo"

mią vietą užima mėsos pakavimo pramonė. Pastaraisiais metais labai iškilo žibalo pramonė, esama ir anglies. Dar valstybėje turi cinko, cemento, gipso ir druskos. Šioje valstybėje yra gimęs gen. Eisenhoweris.

Kentucky — ketvirtąją užima miškai. Pagrindinė pramonės šaka — anglis. Be to, gaminamas sementas, asfaltas, auginamas tabakas, apdirbama medvilnė. Žemės ūkis daugiausia pajamų turi iš tabako. Žinomos Tennessee Valley užtvankos. Daug istorinių vietų.

Louisiana — siejama su daugeliu istorinių tradicijų. Valstybėje yra pirmąjį cukraus, avižių, ryžių gamyboje ir paruošime. Kitos svarbios šakos — medvilnė, bulvės, citrų vaisiai, miško medžiaga. Turi keturias iš didžiausių pasauly druskos kasyklų. Įvairūs kailiai, pakraščiuose sugaunamos žuvis — tai vis valstybės turtais. Ne paskutinėje vietoje ir spalvingi papročiai, pav. New Orleans Mardi Gras (užgavėnių) šventė.

Maine — didžiausia iš šėių Naujosios Anglijos valstybių. Atostogų mėgiama vieta — 1949 m. turizmas davęs net 125 mil. dol. pajamų. Geros sąlygos žvejybai ir medžioklei. Turėdama 16,000,000 akrų miškų valstybė gamina daug medžio išdirbinių: nuo laivų ligi dantų krapštukų. Čia parengiamos konservuotos mėlynės — 90% visų JAV. Auginami obuoliai, kriaušės, vištiena. Daug gaminama batų ir tekstilės.

Maryland — pramonė šioje valstybėje pralenkė žemės ūkį. Didelės laivų statyklos, lėktuvų ir jų motorymonės. Daug auginama tabako, kviečių, platus vištų ūkis. Baltimore — tarptautinis uostas, Annapolis — JAV laivyno akademija.

Michigan — pasauly turi pirmąją jandą vietą automobilių ir jų dalių gamyboje. Kitos pramonės šakos — mašinos, metalo ir cheminiai išdirbiniai, maisto produktai, popierius, instrumentai ir kt. Esama didelių druskos išteklų. Smulkių vaisių metinis surinkimo vidurkis — 300,000 tonų. Valstybėje yra vienas didžiųjų turistinių centrų viduriniuose vakaruose — metinės kurortų pajamos — 400 mil. dol. Detroit miestas — pasaulinis automobilių centras.

(B. d.)

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO'S BASEMENT

FRUIT OF THE LOOM

Wrap „n“ Tie
SUKNELĖS

2.98
Dydis
16 iki 44

Tik užsėdėk ir tink. Kiekviena suknelė garantuota plovimui ir spalva nesikeis.

A. Ta puiki suknelė yra gražiausių gėlių, spalvų derinys; su kamuotu kalnieriū ir kišene prie šono. Suknelė tinkanti visai dienai; patogumas ir lengvumas, dydis nuo 16 iki 44, mėlyna, rožinė ir aqua.

B. Nepaprasta suknelė namuose. Patrauklių figūrų ar gėlių deriniai... kalnieriū gražiai apsiūtas su "rick-rack". Dydis 38 iki 44. Rinkitės iš rožinės, mėlynos ar aqua spalvos.

Užsakyti paštu ar telefonu.
Šaukite CHERRY 1-3000.

Namų suknelių skyrius rėm.

Apie atnaujintą antrąjį internacionalą

Socialinių partijų evoliucija su fakultatyviniu marksizmu

Vokietijoje, Frankfurte prie Maino šįmet įvyko socialistinių partijų atstovų kongresas. Kaip spaudoje buvo pranešta jame dalyvavo ir lietuvių socialistų delegacija. Susirinkusieji visų Europos ir kairiųjų užjūrio socialistinių partijų atstovai nutarė vėl atgaivinti taip vadinamą antrąjį internacionalą. Tai yra atnaujinti socialistinių partijų idealus ir veikimą, kurių mintis trumpai išreiškta komunistų manifesto šūkiu: "Visų šalių proletarai vienykitės! Jums nieko netenka prarasti išskyrus uždėtus rėžius!"

Šitas šūkis socialistų sąjūdžiui kelių kartų amžiuje buvo kelia rodanti žvaigždė. Daugumai to judėjimo šalininkų buvo įsiamonintais tikslais ir pažanga, augstesnė kultūra ir nauja gyvenimo forma. Teorijoje socialistai, žinoma, jau kiek atsargiau, ir šiandien toms mintims remiasi, ypatinai čia pasižymi komunistai, kurie vieninteliai save ir skaito grynais socialistais bei tikrais marksistais.

Ligšiol internacionalų buvo įkurta ne vienas, bet ne vienas iš jų ir žlugo. Pirmasis internacionalas — grynai K. Markso idėjomis persunktas, kurio įkūrimą rėmėsi, tiek socialistai, tiek komunistai, jau senai palaikytas. Antram socialistų internacionalui atsirado neatlaidūs priešai, tai komunistų trečiasis internacionalas. Dar buvo įkurtas socialistų ir ketvirtas internacionalas, kuris tačiau žymesnio sąjūdžio nesukėlęs vėl susilėjo su antruoju.

Kongrese buvo priimta visa eilė rezoliucijų. Priimta rezoliucija paremti ir karinį apsiginklavimą. Tokia rezoliucija atsiradusi socialistų kongrese buvo nelaukta staigmena, kuri sista. Tarp gausybės rezoliucijų pritrėnkė vieną oficialų marksumesta mintis ir socialistų apibūdinti, čia nusakyta, kad marksizmo teorijos galima pripažinti tik sąlygotai, nes šių laikų socializmas nutolęs nuo ano meto Markso mokslo pagrindų.

Šios mintys apie teorinių dalykų pakeitimą gali dominuoti mums komunistams. Mums svarbiau sušioti ties taisyklomis, kurių įdiegimo socialistai šio laiko apytovose. Nes čia susiduriama su "trečiąja jėga", kaip jie save vadina ir kuri lietuvių politiniame gyvenime nebuvo svetima.

Apskritai, socialistai jokių naujųjų suvažiavimų neatkleidė, nes iš jų tarpo neiškilo joks naujas pranašas su kokių nors naujų mokslu. Tai buvo tik atidžiųjų politikų prisitaikymas prie esamos tikrovės, žinoma, pavėluotai, tačiau vis dėlto dabarties sąlygomis iš atsiradusių pasikeitimų čia buvo padaryti nauji formavimai ir viešos išvados.

Kaip esminį pasikeitimą socialistų pažiūroje, atrodo, reikėtų laikyti jų nusistatymą atitolinti nuo Markso mokslo.

Prie to dalyko galima pridėti ir antrą, tai yra, susidomėjimą valstybės uždaviniais ir palankumą vakarų demokratiniam pasauliui. Čia ryškiai buvo pabrėžta, kad karinis apsiginklavimas tarnautų tik demokratijos išsaugojimui. Tautos, turinčios lygias teises, apsiginklavimas numatytas net kaip prievolė, tik toms tautos, kurios nėra "sulygintos" ir apsiginklavimas nėra privalomas.

Iš šitų permainų socialistų galvoje galima įžiūrėti jų požiūrį į kairės į dešinę. Kad tai socialistai apsisprendžia, tai nesunkiai suvokiama priežastis, nes jie įžvelgė, kad jų buvusių priešai, tai yra, kapitalizmas ir kraštutinis nacionalizmas lygiai nugalėti ir demokratijai šiandien graso tik vienas priešas ir, bū-

tent, iš kairės. Tai neabejotina tiesa. Tikrasis priešas socialistinių grupių, partijų, vyriausybės ir jų pasaulėžiūros šiandien yra, be abejonės, bolševizmas.

Be to, šių dienų socialistus verčia ir socialinė padėtis kaika daugiau apginti, negu "jų grandines." Gyvenimo laisvė, sukurtos gėrybės, aišku, komunistų diktatūros būtų per trumpą laiką nušluotos ir sunaikintos. O šiandieną socialistų šalininkai jau nėra toki proletarai ar be-turčiai kaip anksčiau buvo su-prantama. Matome eilę valstybių, kuriose net dešimtmečius socialistų partijos vienos, ar koalicijoje su kitomis partijomis laikosi prie valdžios vairo. Jos yra įvedusios kairiuose valstybėse ir neužginčytinų pagerinimų, ypatinai dirbantiesiems.

Bet, atrodo, šiandien socialistai tuomi nemano tenkintis. Kongrese jie užsibrėžė kairiųjų užsimojimų, kurie aiškiai skiria socialistų dabartinę politiką nuo ankstyvesnės. Trumpai suglaudus, jie ateityje norėtų įgyvendinti eilę siekių: sutartinio fronto prieš kairę, daugiau valdžios ir atsakomybės demokratiniuose valstybėse, glaudaus bendravimo tarp šių valstybių ir pagaliau, nors gana kukliai pasisakant nuo marksistinių teorijų nusigręžimo. Tai tiek viešai paskelbta vėl atgijusio internacionalo siekimai.

Tačiau čia pat kyla klausimas ar naujasis socialistų internacionalas galės virsti tarptautiniu veiksmu? Bičiuliškas santykiavimas ir užuojauta tarp visų kraštų socialistinių partijų vyksta jau nuo pat jų atsiradimo. Tačiau konkretaus nieko iš jų nematome. Taigi, reikia abe-joti, ar šių dienų socialistai yra visose šalyse vienodai užsigrūdėję ir susiorganizavę, kad jau galėtų atstovauti tarptautinę vienybę.

Su prasidėjusia 19-tame šimtmetyje technikos ir ūkio pažanga buvo tikėta, kad socialistinių sluoksnių ir dirbančiųjų klasė susilaukė visur vienodo likimo. Tada buvo manoma, kad darbininkas ir proletaras (tarp jų jau ir tuomet buvo daromas skirtumas), visose šalyse lygiai negali išvengti atsiradusių negerovių ir už savo būvį vienin-gai turi kovoti. Šitokio galvojimo pasekoje ir atsirado Markso mokslas, o kartu su juo ir buvo padėti pagrindai tarptautinės socialdemokratijos suvienodinam veikimui. Vėliau šio nusistatymo ir veikimo metodus pasisavino komunistai. Tačiau įvykiai riedėjo ir j paties mokslo atsiradi-mą nebuvo atkreiptas dėmesys. Jeigu kairiuose kraštuose dirbančiųjų būklė pagerėjo, tai dar nebuvo socialistinių partijų nuopelnas arba jų vestos kovos ir mėsų šūkių pasisekimas. Dažniausia, tas pagerėjimas dirbančiųjų luomui išsprendė atski-rose valstybėse nuo jų vidujinės santvarkos ir ekonominio su-klestėjimo.

Gal nereikėtų daug įrodinėti, kaip skirtinga šiandien darbininkijos būklė švedijoje, Anglijoje, Vokietijoje arba Rusijoje! Tai yra kraštai, kuriuose darbininkų partijos ilgą laiką turėjo ir dabar turi sprendžiamos įtakos į jų politinį gyvenimą. Tačiau, kaip matome, krašto gero-vė priklauso ne nuo vieno atsto-vaujamo luomo. Čia tikriausia nulemia visa tauta, o ne paskiri luomai. Auganti gerovė tokioje švedijoje, visų priešpaula So-vietų Rusijoje, skurdas sunai-kintoje Vakarų Europoje, tai ir yra lemiamas veiksnys lygiai darbininkams, lygiai ir visiems gyventojams.

Socialistų keliai skiriasi

Taigi kiekviename iš čia su-minėtų kraštų, kad ir darbinin-kų partijos vedama politika yra

pagrįsta skirtingais interesais. Ji daugiau derinama su visų luo-mų ir krašto kylančiomis pro-blemomis. Praktiškai tokia raida socialistų partijose prasidėjo prieš pirmąjį pasaulinį karą. Tuo laiku artėjusi karo audra buvo pirmas ženklas tarptauti-nei socialdemokratijai, kad ir prieštaraujant savo ideologijai, pasukti kitu keliu. Atskirų kraš-tų socialistai nutolo nuo bendro veikimo ir daugiau domėjosi sa-vo krašto reikalais. Tuo būdu socialistų partijų raida tapo skirtinga. Rytų valstybėse (Ru-sijoje) socialistų partijos, nors ir prieš jų valią, virto bolševiz-mui naudingu įrankiu. Su savo mokslu apie klasių kovą ir ne-apdairiu jo panaudojimu darbi-ninkų tarpe paruošė purią dirvą komunistui. Ir pastarajam išė-jus į jautrias masės su radika-lesniais šūkais, socialistų vadai jau neturėjo drąsos ir jėgų prie-šintis, arba, tiksliau pasakius, jie nesugebėjo atsikratyti tų šmėklų, kurias kartą patys buvo pasiūkę. Vėliau jų likimą sprendė komunistai, kuriuos iš jų pasirinkti ir "laudies demo-kratijos" valdymo sistemą ir ir kuriuos iš jų palikti valymo aukomis.

Kaip išimty čia tenka suminėti Suomijos socialistus, kurie tik-rai pasirodė apsisprendę kovoto-jai prieš komunistų užmąstus įsigalėti Suomijoje. Vieną kitą pavyzdį tokio nusistatymo ga-lima aptikti ir Vidurinėje Eu-ropeje. Vis dėlto čia nulėmė su-siartinimo su komunistų šali-ninkais. Čekoslovakijoje tokiu ke-liu nuėjo net ir Benešas. Atro-do, kad šituo atveju Lietuvos socialdemokratams didesnių kal-tinimų pasakyti netektų.

Anglijoje darbo partija, ly-giai ir prancūzų socialistai iš-vingė visiškai komunisto įtakos. Anglus nuo tokios įtakos apsaugojo grynai politinės ir so-cialinės tradicijos. Prancūzijoje socialistus sujungė stiprios ko-munistų partijos atsiradimas.

Anglų valstybinis egoizmas prieš socialistus

Europai reikalinga taika ir su-gyvenimas. To reikalauja ypač kairiųjų politikų galybių intere-sai. Iš esamos padėties išbristi jau kuris laikas įsiekiama įvairių būdų ir kelių. Taigi pastovios Europos organizavime ir socia-listai nori irgi įdėti savo įnašą. Socialistų žodžiais tariant, "tre-čioji jėga" savo pasirodymu ga-li užbaigti nesibaigiančias pa-niavas. Dėl to ir Frankfurto kongresas pasisakė už vieningą Vakarų Europos bendravimą.

Deja, tikrovėje nevisada pri-gyja, kad ir labai gražūs pro-graminiai žodžiai bei idealai. To-dėl ir Jungtinių Europos valstybių įkūrimo viltytis yra gana ri-botos. Pirmiausia čia priklausio žodis amerikiečiams, kurie va-dovauja vakarų pusrutuliui. To-liau patys europiečiai, ar jie bū-tų socialistai, ar kitoki neganė-tinai rodo ir noro Jungtinės Eu-ropos organizavimui. Štai anglų darbo partija daugiausia daro kliūčių Europos sutvarkymui. Ir pačiame kongrese atsirado ne-malonus akordas, kada konser-vatorių partijos delegatas pasi-sakė už Europos vieningą ben-dradarbiavimą, o tuo pačiu rei-kalu darbiečių kalbėtojas pasi-sakė prieš. Nors darbiečių atsto-vų, rodos, turėtų artimiaus jung-ti tarptautinės socialistų pažiū-ros, negu konservatorių, kurio partija, kaip žinoma, remiasi britų patriotizmu.

Bet šitas kongreso metu at-sitikimas rodo, kad anglų val-sybinis egoizmas yra stipresnis, negu dar nevisai aiški viršvals-tybinė sąvoka. Šitoki nusistaty-mą dar galima papildyti ir kitu pavyzdžiu. Nepaslapstis, kad va-karų socialistai dar ir dabar jaučiasi dideli vokiškojo nacio-nalizmo priešai. Kada buvo ye-

damas karas, jie vedė jį ne vien patriotiniu įsitikinimu, bet, ga-lima sakyti, daugiau partinė doktrina. Taigi anglų socialis-tuose tos neapykantos liekanos dar ligšiol neišdilo. Socialistų partijos, žinomos kaip pacifi-zmo branduoliai, o jų nariams nuolatos buvo skiepijama ne-apykanta. Tokios minties papil-dymui galima dar pridėti, kad socialiniai sluogsniai, apskritai, lengviau nusiteikę neapkęsti, ne-gu intelektualiniai.

Paskutinię nesupratimus ir priešingumus yra linkę aptarti nuodugnai. Bet kaip bebūtų, viena aišku, kad kol egzistuoja tokia neapykanta, tai ir į Eu-ropos sąjungą kelias užkirstas.

Tiesa, susiartinimo mintis ir-gi nėra nauja. Istorija turi pa-kankamai pavyzdžių, kad Euro-pos tautos visados bandė ir da-bar tebesistengia suartėti. Tai-gi ir čia, atrodo, socialistams jo-kios vadovaujamos rolės neteko įsigyti.

Antro internacionalo atgaivi-nimas įvykęs faktas ir dargi su-aškiu pasiryžimu nusikratyti dogminių varžtų. Tas parodytas apdairumas socialistinių partijų raidai išeis tik į naudą. Bet tarptautinėje plotmėje nėra reikalo tikėti, kad jie pasiektų darnes-nio sutarimo, nes tokiai akcijai natūri ir rimto pagrindo. Todėl ir artimoje ateityje sąryšis tarp antrojo internacionalo bus tra-pus ir daugiau platoniško po-būdžio. Socialistinių partijų ko-munos būdai už darbo klasės gerovę jau atgavę ir neturi tvirtesnio pagrindo. Šiandien politinė raida demokratiniuose santvarkoje tol-pralėnė anų laikų klasių kovos teorijas ir šio laiko bendruome-nė socialinių požiūrių rikiojama naujais pagrindais.

Suprantama, darbo partijų bu-vo ir ateityje bus. Bet jų svarbiausia pareiga šituo metu, tai ginti darbininkus nuo komunistų išnaudojimo ir klaidinimo. Kaip šitą uždavinį socialistų par-tijos ištesės, priklausys ir nuo atskirų kraštų vidujinės tvar-kos. Tačiau viena galima drąsiai tvirtinti, kad didžiausio pasise-kimo susilauks tos darbininkų partijos, kurios visiškai išmes marksistinio palikimo liekanas.

N. A.

S.L.A. PROBLEMOS

(Atkelta iš 5-to pusl.)

keturias žinelytes: "Atrodo, kad gyventojai turės mokėti dides-nius mokesčius", "Respublika-nas senatorius smerkia gen. MacArthurą", "Penki milijonai nelegaliai įvažiavusių Amerikon" ir "Prašo skirti \$400,000.000 nuo potvynių nukentėjusiems"... Tos žinutės nieko bendro neturi su SLA reikalais ir dar mažiau su SLA pastabomis. Ir taip yra beveik kiekviename numeryje. SLA tikrieji reikalai, kuriuos kelia nariai ar spauda, toje ko-lumonoje retai tegirdėti.

Kai DIRVA įsivedė nors ir ne pastovų, bet dažnokai pasirodan-tį skyrių apie SLA, daugelis na-rių juokavo, jog ko gero ji tap-sianti tikruoju SLA problemų organu. Neatrodė, kad tai būtų jos svarbiausias uždavinys ir kad tokį tikslą ji turėtų. Bet mūsų, narių, nuomone, ji atlie-ka gerą darbą, nes svarsto klau-simus, kuriuos kelia gyvenimas ir kuriuos atsakymų vargiai įieš-kotum tikrajame SLA organe. Tai būtų darytina ir toliau, kol to nesims TEVYNĖ, nors, kaip pasirodė, "antrųjų SLA spaudos organų" rolę tepripažįsta / dar tik Naujienoms ir Sandarai...

Tretiametis Narys

Kai yra noro - yra ir pinigų

Norima suorganizuoti lituanistikos kursai

Nedidelė Los Angeles lietuvių kolonija, šiuo metu, turi net dvi bažnyčias. Parapijos vadovams nutarus iš seniau pastatytos bažnyčios padaryti parapijos salę, buvo imtasi organizuoti pinigai naujos bažnyčios statybai. Pa-lyginti per trumpą laiką, vos per porą metų, buvo surinkta virš 20.000 dolerių (aukomis ir įvairiais parengimais), apie 40.000 dolerių gauta paskolos ir šių metų pavasarį pradėtoji sta-tyti antroji bažnyčia jau pa-statyta. Rugsėjo 16 d. naujojoje bažnyčioje atlaikytos pirmosios pamaldos. Oficialus tos bažnyčios atidarymas, su didelemis religinėmis apeigomis, bus lap-kričio 4 d.

"Atsilygino" už lietuvišką nuosirdumą

Grįždamas iš Long Beach ku-rorto lietuvis B. M. pakeliui į Los Angeles, praėjusio šeštadie-nio vakare, pakeliui pamėgė pra-šančius tris jūrininkus. Nežinia kaip ilgai ir kaip toli jie važia-vo, kol B. M. kelionė baigėsi vi-dunaktį — kai jis atgavo są-monę ligoninėje. Policija rado B. M. automobilį bestovintį vi-raiduryje plento, su einančiu moto-ru ir be sąmonės sėdynėje su-griuvusį, kruviną B. M. Atvežus į ligoninę jis tik po kelių va-landų atgavo sąmonę. Jam bu-vo pramušta galva ir užuštinti-piniginė — apie 50 dolerių.

Tremtinių susirinkimas

Los Angeles lietuvių tremti-nių sąvivalpos draugija š. m. rugsėjo 22 d. šaukia susirinki-mą, kuriame be kitų klausimų bus svarstoma ir lapkričio 23 d. minėjimas bei naujų metų sutikimas.

Lietuviškas kugelis televizijoje...

Viena Los Angeles televizijos siūnciamųjų stočių sugalvojo vi-sai neblogą dalyką — supažin-dinti amerikiečius su kitų tautų mėgstamais valgiais, atsieiti tau-tiniais patiekalais. Buvo pakvie-s-ta lietuviai, ukrainiečiai ir gu-dai parodyti, kaip jie gamina savo mėgstamiausius valgius. Gudų ir ukrainiečių moterys pa-gamino barščius, kurie tęsisky-rė tik tuo, kad gudų barščiuose buvo daugiau "maslonių". Lie-tuvių atstovė Masonienė, į stotį nusitępė maišuką bulvių, gerą gabalą rūkytų lašinių ir kitokių "priedų" ir atėjus eilei — stvė-rėsi darbo. Mat, negana buvo parodyti jau pagaminatą patie-kalą, bet reikėjo parodyti ir kaip jis gaminamas — atsieiti viso "meno" pradžią prasidėjo nuo bulvių skutimo. Paskui atėjo ei-lė lašinukam, druskai ir pipi-rams, cibuliams ir t.t. ir t.t. — kol viską sutvarkius visa "blė-ta" buvo "įšauta" į pečių. Po nekantraus laukimo, vaikštinė-dimo ir uostinėjimo apie pečių — ant stalo pasirodė puikiai pa-

vykęs kugelis, kuris ten pat programos vadovų ir jos dalyvių ir buvo suvalgytas, pripažįstant labai skaniu, stipriu ir sveiku patiekalu. Po to Masonienė bu-vo paklausta apie Lietuvą, apie dabartinę jos padėtį, apie lietu-vius tremtinius ir kt. į ką Maso-nienė, kaip patriotė lietuvė, da-vė tinkamus atsakymus. Maso-nai yra čia gimę ir augę pa-triotai lietuviai, niekada neat-sisakę padėti bet kokiam lietu-viškam reikalui.

LIETUVIŲ RADIJAS BOSTONE

Stepono Minkaus radijo pro-grama Bostone veikia apie 20 metų. Tai čia gimusio lietuvi-o graži patriotinė programa. Čia visuomet randa vietą skautai rengdami skautiškus pusvalan-džius. Čia ir naujieji ateiviai kviečiami prisidėti prie progra-mos. Šioje programoje minimos visos didžiosios Lietuvos šven-tės su atitinkamai pritaikyta programa.

Š. m. rugsėjo 8-ją — Lietuvos šventę, Stepono Minkaus radijos gražiai paminėjo. Brazdžionis skaitė paskaitą — Tautos šven-tė ir išeivija. Po paskaitos Bi-rutės choras, vad. V. Muskienės, padainavo St. Šimkaus keletą liaudies dainelių. Gražina Pauli-konytė skaitė šventei pritaikytą eilėraštį. Tenka pasidžiaugti Ste-pono Minkaus lietuviška radijo programa.

Bostone yra lietuviškas radijo pusvalandis — Gintaro žemė. Tai Bostono lietuvių komunistų radijo programa. Savo transla-ciją visuomet pradeda apie Ta-rybų Lietuvos "pažangą ir pa-siektus laimėjimus."

Šį stotįs yra gavusi daug lai-škų, kuriuose buvo reikalaujama netransliuoti.

YOU, TOO, WILL VOTE THE

A-B-C-O-Matic

COMPLETELY AUTOMATIC WASHER

"the WONDER-WASHER of them all!"

Yes, the "wonder-washer" because it does the most wonderful job of automatic washing — rinsing — damp-drying — ever known! No other automatic washer can match it. It's unique, patented, guaranteed. It has 42 years of leadership back of it. See ABC-O-MATIC today!

\$299.95

AUTOMATIC LEVELING

A self-leveling device that compensates for the differences in floor level, lets washer stand firmly. No bolting down.

SIGNAL LIGHT

Light indicator is on when machine is in operation. Goes off when cycle is completed. Saves steps to laundry room.

GEARLESS AUTOMATIC TRANSMISSION

Simple design and engineering for quiet, trouble-free operation, long life.

ONLY ABC GIVES YOU THESE MATCHLESS FEATURES!

- SHAMPOOS the clothes
- NEW, exclusive rinsing action
- QUIET, smoother performance
- NEW, softer action, washes cleaner
- EASIER on the clothes
- FEWER working parts
- EXCLUSIVE Spin-Aire damp-drying

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave.

EX 1-0911

Clevelande ir Apylinkėse

ŠEŠTADIENINĖ MOKYKLA PRADEDA DARBĄ

Clevelando šeštadieninė lietuvių mokykla darbą pradeda rugsėjo mėn. 22 d. (šeštadienį) 9:30 val. šv. Jurgio parapijos salėje. Pradžioje veiks tik du skyriai.

MOKYTOJŲ SEKCIJOS STEIG. SUSIRINKIMAS

Clevelando Lietuvių Tremtinių Dr.-jos Valdybos nutarimu prie Tremt. Dr.-jos steigama mokytojų sekcija.

Šią sekciją suorganizuoti įgaliotas Lituanistikos Mokyklos vedėjas p. A. Tamulionis.

Sekmadienį, rugsėjo 23 d. 11:30 val. Lietuvių salėje šaukiamas tos sekcijos steigiamasis susirinkimas. Visi Clevelande gyvenę tremtiniai mokytojai prašomi tame susirinkime dalyvauti.

ISVYKSTA Į KOREJĄ

Clevelandan pora savių iš kariuomenės buvo parvykęs atostogų euronietis V. Juodvalkis. Šį ketvirtadienį

ni jis su clevelandiečiais atsisveikina ir išvyksta į Korėją. Linkime geriausios laimės.

Šiuo metu Korėjoje jau yra du clevelandiečiai — Dirvos korespondentas A. Buturlovas ir V. Gily.

VISUOTINAS LSK "ZAIBO" SUSIRINKIMAS

Sekantį sekmadienį, rugsėjo 23 d., 11:30 val., Lietuvių salėje yra šaukiamas visuotinis LSK "Zaibo" narių susirinkimas. Dienotvarkėje aktualių klubo reikalų ir ateinančio sezono darbo gairių aptarimas ir pasiūlymų pagerinimas. Visi sportininkai ir besidomintieji kviečiami kuo daugiau dalyvauti.

PASKUTINĖ GEGUŽINĖ

Šį sekmadienį, rugsėjo 23 d., Naujosios Parapijos sode, 18022 Neff Rd., Euclid.

Tremtinių Dr.-jos Valdyba maloniai kviečia visus tremtinius ir jų globėjus Amerikos lietuvių gausiai atsilankyti į linksma susitarimo gegužinę, kuria gražiai užbaigsis vasaros sezonas. Gegužinės vieta: Naujosios Parapijos sodas, 18022 Neff Rd., Euclid. Pradžią 3 val. popiet.

Koncertinė daly išgarsime mėgiamas mūsų kolonijos dainininkes: p. Natą Aukštuoliene ir p. Aldoną Stempužienę, akomponuojant muzikai p. Brazilienę (Naujosios Parapijos vargonininkė). Linksmieji Broliai, vadovaujant p. Edmundui Čepkevičiui, apdainuos mūsų džiaugsmus ir vargus, o humoristai: p. Vytautas Raulinaitis ir p. Balys Auginas padarys galą visiems senųjų ir naujųjų ateivių nesusipratimams. Programai vadovauja poetas Balys Auginas. Sokiama griež p. Rimo Gilio kapela.

Gegužinės pusė pelno skiriama tremtinių užsąskaita bažnyčios viražiniam langui, o kita pusė — švie-

Perrinkit JOSEPH W. KOVACH COUNCILMANU

28 Apylinkė, įvertinkit jūsų ištikimą
councilmaną!

timo ir kultūros reikalams.

Mūsų globėjams — Amerikos lietuviams įėjimas nemokamas.

JULIAUS KAZĖNO OKTETAS I CHICAGĄ

Juliaus Kazėno oktetas lapkričio mėn. 4 d. vyks koncertuoti į SLA kuopų parėgimą Chicagoje.

BUVO ISVYKĖ I SHEBOYGEN

Clevelandiečiams gerai pažįstami J. J. Salasevičiai buvo išvykę į Sheboygen, Wis., į Jievos Povilaitienės (Salasevičienės pusešerės) laidotuves.

RENGIA ISLEISTUVES

Rugsėjo 23 d. 3:00 val. šv. Jurgio parapijos svetainėje rengiamos misjonieriui Alfonsui Mičiuliui išleistuvės. Jis išvyksta į Japoniją 10-čiai metų. Kviečiami atsilankyti visi lietuviai.

SUSILAUKĖ DUKTERS

Kavaliūnai rugsėjo mėn. 13 d. susilaukė dukters.

VAIDINIMAS ATIDĖTAS

Rugsėjo 23 d. numatytasis "Buhalterijos klaidos" vaidinimas dėl tą dieną įvykstančio tremtinių dr.-jos gegužinės atidėtas keletui savaičių. Tikslī data bus pranešta vėliau.

NAUJŲJŲ ATEIVIŲ KLUBAS

rengia pirmuosius šokių vakarus šį šeštadienį ir sekmadienį 9 val. vakaro (rugsėjo 22 ir 23 dienomis), M. L y n k o s svetainės salėje. 79 ir St. Clair gatvių kampas (įėjimas iš 79-tos gatvės). Grieš puiki europinių šokių kapela. Šių pirmųjų šokių vakarų pasisiekimas parodysi, ar ir Clevelande yra pageidaujamas Tarptautinis Naujųjų Ateivių Klubas, kuriame ir lietuviai kviečiami gausiai dalyvauti.

Clevelando miesto majoras Thomas A. Burke jau baigia savo trečią valdymo laikotarpį. Jis pirmą kartą buvo išrinktas majoru 1945 sausio 1 d., tik pasibaigus karui, kada dar buvo daug trūkumų. Jo nuopelnų dėka miestas gavo apie 100.000.000 dolerių vertės naujų patogumų ir pagerinimų. Norėdamas Clevelandui šviesios ateities ir tikėdamas ja majoras Burke tikisi visų miesto gyventojų palaikymo balsavimo ir galvoja būti majoru ketvirtą kartą.

Gražiausia dovana visiems tautinių šokių mėgėjams
V. Beliajaus
THE DANCE OF LIETUVA
Voveraitė, Malūnas, Vėdaras,
Oželis, Blezdingėlė...

54 lietuvių tautiniai šokiai bei žaidimai

Užsakymus ir pinigų siųsti
DIRVOS redakcijai
Kaina — \$5.

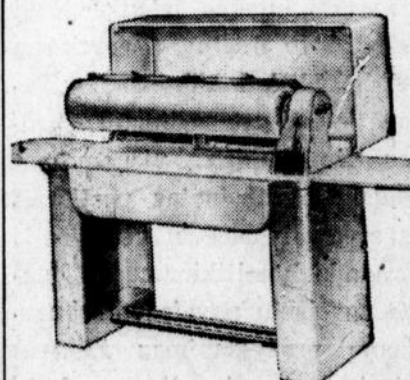
Mūsų specialybė
virtuvių, vonių, arkų ir
spalvotų langų
PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba
dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

MOGLIAI
(Conlon ironer)

Geriausio moliai. Jie prosina pirmyn ir į šonus, kaip jūs kad prosinat su rankiniu prosu. Šių automatinų molgių kaina \$219.95. Jei jūs pirkite tuoj, gausit už \$189.95.

Kreipkitės:

Kulbickas Appliance
621 E. 128th St. Tel. GL 1-8610

RKO Keith's 105th

Rugs. 12 — 18 d. "Capt. Horatio Hornblower" su Gregory Peck ir Virginia Mayo.

JONAS G. P. OLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

Patobulinkit SAVO NAMUS
vartodami MONCRIEF

šildymo ir oro atvėsinimo sistemą

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

BEFORE
YOU BORROW
TO BUY A HOME
GET OUR
LOW-RATES AND
HELPFUL TERMS

GASAS
ALIEJUS
ANGLIS

LIETUVIŲ BANKE

GALIMA ATLIKTI DAUG REIKALŲ

Piniginės santaupos — kiekviena taupymo knygelė — čia yra apdraustos iki \$10,000 per Federal Insurance Cor., J. A. V. valdžios apsaugoje.

Čia gaunamos paskolos namams pirkti arba statyti, galima užsimokėti už gasą, elektrą, keisti čekius, pinigines perlaidas (Money orders) arba rengiantis kelionėn galima įsigyti kelioninių (Travel) čekių, ir kitais reikalais čia galima gauti gerų patarimų.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiądieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS
AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2498
Cleveland, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisiu paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.
WM. DEBBS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Ziedų, Laikrodžių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wikelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wikelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamutojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

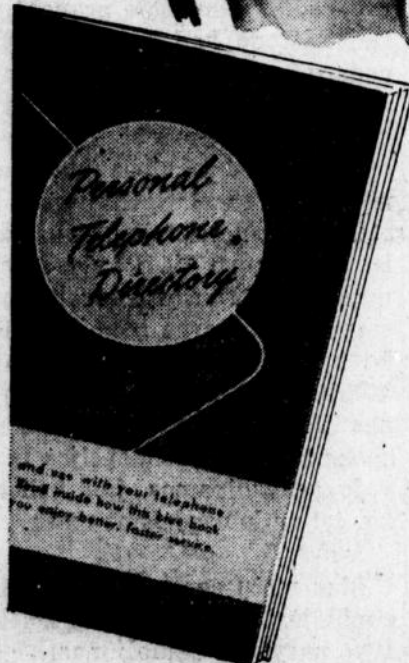
6621 Edna Avenue

ENdicott 1-1763

TRUMPIAUSIAS KELIAS

! Greičiausį

TOLIMŲ PASIKALBĖJIMŲ
PATARNAVIMĄ

Jūs sutaupysite daug laiko turėdami sąrašą užmiestinių telefono numerių... ir visuomet duokite numerį kai šauksite tolimus pasikalbėjimus.

Sujungimą gausite greitai, dvigubai greičiau! Telefonistui nereiks klausti informacijų kitame mieste.

Jūs patirsite malonumą iš naujų, greitų tolimų, pasikalbėjimo metodų. Tie nauji metodai ir geriausi įrenginiai padeda praveisti tūkstančius pasikalbėjimų per Ohio Bell vietas kiekvieną dieną.

Paranki, mėlyna telefono knyga su numeriais yra visuomet gaunama Telefono įstaigoje.

TELEFONO LINJOS YRA UŽIMTOS
GYNBAI

Skubinkite Jūsų pasikalbėjimus... skubinkite gynybos pasikalbėjimus... šauk su numeriu, kada prašai tolimą pasikalbėjimą.

Algos pakilo 115%.

Mūsų sąskaita patrigubėjo.

Kainos pakilo TIK 9%.

THE OHIO BELL TELEPHONE COMPANY

Vital in Peace... Priceless in Defense

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4466.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Pedaktorius Baisys GAIDZIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

PO PASITARIMU

Pasikalbėjimas su Liet. Dipl. Šefu min. St. Lozoraičiu baigus pasitarimus

Rugsėjo 12 dieną, trukę dešimt dienų, baigėsi pasitarimai Lietuvos Diplomatinės Šefo min. St. Lozoraičio su VLIKO atstovais dėl glaudesnio bendradarbiavimo. Ta proga DIRVOS bendradarbis kreipėsi į Lietuvos Diplomatinės Šefą, kuris mielai sutiko atsakyti į pateiktus klausimus.

— Lietuviškai visuomenė būtų įdomu patirti, kaip vyko Lietuvos Diplomatinės Šefo su VLIKO atstovais pasitarimai ir kokios laukinės praktiškos pasitarimų pasėkos?

— Pasitarimuose, kuriuos aš ir einas atstovai pareigas V. Žilinskis turėjome su VLIKO delegacija, sėkmingai vadovaujama J. Norkaičio, pirmiausia buvo siekiama praktiškų klausimų išaiškinimo, t. y. nustatymo Diplomatinės Tarnybos ir VLIKO bendradarbiavimo būdų užsienio reikalų srityje. Pasitarimų išdavoje pasiekta konkrečių bei teigiamų rezultatų. Mes esame susitarę, kad aš tarsi su VLIKO politine komisija visais politinėmis bei diplomatinėmis veiklos klausimais, liečiančiais mūsų tautos laisvinimą iš sovietų okupacijos ir mūsų valstybės nepriklausomybės atstatymą demokratiniams pagrindais. Aš tikiuos, kad šitas nuolatinis bendradarbiavimas, kuriame dalyvaus mano kolegos Lietuvos atstovai, bus našus ir naudingas Lietuvos laisvės bylai, kuri yra vyriausias imperatyvas mūsų visų veiklai, principams ir jausmams.

— Būtų įdomu patirti, ar pasitarimuose nebuvo susidurta su kuriais nors sunkumais, klaidžiusiais susitariti?

— Galima pasakyti, jog pasitarimai užtruko dešimt dienų, t. y. bent kiek ilgiau, kaip kad aš pradžioje maniau. Pasitarimų eigose teko neretai susidurti su tam tikrais laiko nuo laiko išskylančiais sunkumais. Jie labai žymioji daly yra sutvarkyti tuo būdu, kurį esu minėjęs. Kiti klausimai, kurių nespėjome išaiškinti ligi galo, bus VLIKO ir mano svarstomi vėliau. Aš viliojau, kad ir jiems bus galima rasti praktišką ir išmintingą sprendimą. Mano įsitikinimu įvykęs susitarimas ir tai, kas bus būdą ateityje, turės padaryti mūsų politinę veiklą užsieny tamsesnę, tikslingesnę, o taip pat turės pašalinti nelygumus, tam tikrą veikimo paralelizmą ir nepakankamą kontaktą, kas ligi šiol kai kada pasireikšdavo. Mūsų tautos aukojimasis priešintis sovietų okupacijai ir Lietuvos valstybės interesai tebūnie visados vyriausiojo įstatymo, mus visus iškylančių aukščiau bet kurių dabartinių

ar būsimų asmeninių, partinių ar kitokių sumetimų ir tyrai vienijančių Lietuvos vardu.

— Ar didžiųjų laisvojo pasaulio tautų politikoj šandien jaučiamas didesnis dėmesys pavergtų tautų problemoms, negu kiek anksčiau?

— Dėmesys pavergtų tautų problemoms vis aiškiau ir daugiau jaučiamas. Lengva yra konstatuoti, kad, laikui bėgant, šituo atžvilgiu didžiųjų valstybių laikysena įgyja vis ryškesnių formų. Galima spėti, kad prie šitokios evoliucijos yra prisidėjęs du veiksniai:

1. Įsitikinimas, kad negalima priešintis Sovietų Sąjungos ekspansijai ir iš viso kovoti su sovietais politinėje plotmėje, jei bus bojama moralės dėsnio, kuriais yra grindžiama demokratija tiek vidaus, tiek tarptautiniuose santykiuose, gi sovietai savo laikysena, brutališku sutarčių laužimu, agresija ir teroru nuolat tuos moralės dėsnius pažeidžia, kadangi visą jų politikos esmę sudaro nuolatinis tų dėsnių nebojimas;

2. Antras veiksnys yra vis didėjęs supratimas, kad visos eilės nepriklausomų valstybių ir milijonų jų gyventojų pavergimas iš sovietų pusės ne tik tiktai trukdo Europos ir viso pasaulio sutvarkymą, bet grėsia pačių didžiųjų valstybių saugumui ir, galų gale, egzistencijai. Štai dėl ko Lietuvos ir kitų sovietų pavergtų valstybių likimas išaukia didžiosiose valstybėse, tiek jų viešojoje nuomonėje, tiek valdžios sluogsiuose vis daugiau simpatijos. Galima būtų net pasakyti, kad toji simpatija pradeda įgyti tam tikro solidarumo su lietuvių ir kitoms pavergtom tautomis. Tas solidarumas politikos srityje pradeda reikštis vis konkretesniu būdu. Visa tai čia gali mus paskatinti dėti visas galimas pastangas stiprinti mūsų darbui Lietuvos nepriklausomybei atstatyti ir padėti mūsų tautai krašte, kuri nepalyginamai ir kietu pasiryžimu kovoja dėl savo laisvės.

Šia proga svarbu priminti, kad mes, gyvenę užsieny, ir kraštas, žinotumėm, jog lietuvių tauta ir jos siekimas atstatyti savo nepriklausomą valstybę nėra didžiųjų valstybių užmirštas, o antra, kad sovietai kariniu atžvilgiu yra daug silpnesni už tuos, nuo kurių priklausys išmintingas pasaulio sutvarkymas ir jo, taigi ir Lietuvos, likimas.

— Didžiojoje spaudoje, kai kalbama Lietuvos, Latvijos ir Estijos temomis, itin mėgstama šias tris sovietų pavergtas valstybes vadinti b a l t i k u m u. Ar šitokių soliedinimų nenorima išreikšti šių trijų valstybių fe-

deracijos lūkestis?

— Man atrodo, — kiek susimąstęs pradėjo atsakyti į antrąjį pateiktą klausimą Lietuvos Diplomatinės Šefas min. St. Lozoraitis, — kad kai kalbama apie Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybes, vadinant jas bendru Pabaltijo ar Baltijos vardu, turima, gal būtų, pirmiausia galvoje mūsų geografinė sritis. Antra, gal būtų, tokia terminologija norima išreikšti tų trijų mažų tautų interesų bendrumą. Šiaip jau yra pagrindo spėti, kad būsimos Europos sutvarkymas, išvadavus visą eilę tautų iš sovietų okupacijos, bus atliktas labai žymioj federalistinių idėjų įtakoje. Reikia manyti, jog jei bus pasiekta Europos valstybių federacijos, tai jos rėmuose bus vietos taip pat ir regionaliniams valstybių susigrupavimams. Tuo būdu ir Baltijos valstybių savitarpis bendradarbiavimas galės įgyti tokių naujų, artimesnių ir tamsesnių formų, kurios geriau, kaip ligi šiol išreikš jų solidarumą, interesų bendrumą bei apsaugą būsimoj Europoje. Apie tų santykių glaudumo formas, žinoma, spręs pačios Baltijos tautos, kai — išvadautos iš sovietų priespaudos — demokratinei santvarkoj galės išreikšti savo laisvą valią, — baigė Lietuvos Diplomatinės Šefas Lozoraitis.

A. Rigmantas

LIETUVOS PARTIZANAI VOKIEČIŲ SPAUDOJ

"Paskutiniai vokiečių kariai Europos džiuglėse" — nuotykinis buvusio vokiečių kario gyvenimai lietuvių pogrindžio judėjime — pagal sugrįžusio pasakojimus paveikslais atpasakoti mūsų dailininko Hans Lis-ka. Taip skamba populiaraus vokiečių iliustruoto savaitraščio "Quick" 32 nr. (rugp. m. 12 d.) stambus pavadinimas paveikslams su plačiais paaiškinimais. Įdėtas ir mažas Lietuvos žemėlapis. Penkiuose paveiksluose (kai kurie jų pusės puslapio dydžio) dailininkas labai ryškiai pavaizdavo Lietuvos partizanų veiklą. Miškai Vilniaus ir Panevėžio srityse vadinami Europos džiuglėmis — viename paveikslų pavaizduotas partizanų karstymasis medžių viršūnėmis atrodo kiek neįtikinamas. Viena paveikslų pavaizduotas partizanų pražygiavimas Žagarės miesto gatve ir aliarms bunkery. Minėti paveikslai labiau aiškiai vykę. Platus aprašymas po paveikslais apie Lietuvos "miško žmones" vokiečių skaitytojams teikia gana gerą partizanų veiklos vaizdą. (al)

DIRVA

Washingtonas ir Ottava - žingsnis stiprinti vakarus

Sustiprinti Vakarus — tokia kryptimis žymėjo pastarųjų dienų Amerikos ir Vak. Europos valstybių diplomatinės pastangos. Negalima būtų pasakyti, kad jos būtų nesklaidžios ir neintensyvos. Jei San Francisco konferencija daugiau siejosi su vieningo vakarų bloko išlaikymu prieš sovietus, tai Washingtono įvykė trijų didžiųjų pasitarimų ir pereitą šeštadienį Ottavoje, Kanadoje, prasidėjusi 12-kos Atlanto Pakto tautų konferencija vyko ir tebevyksta jau daugiau šeimyniškoje dvasioje. Čia nebebuvo sovietinės obstrukcijos baimės ir visi reikalai liečiant Vokietiją ir Vak. Europos gynybos pastangas išspręsti ir tebesprendžiami sklandžiai, nors visiško nuomonių sutapimo, aišku, laukti netenka.

Kas nutarta Washingtone

Sovietams tebelaikant savo kontrolėje rytinę Vokietiją taikos sutartis su sovietų ir suverenine Vokietija dar nėra galima sudaryti — tad buvo siekiama parengti vad. taikos sutartimą. Po penkių dienų pasitarimų JAV valstybės sekretorius Acheson, britų užsienio sekretorius Morrison ir prancūzų užsienio reikalų ministeris Schuman savo slaptuose pasitarimuose padarė visą eilę nutarimų, kurie neabejotinai turės daug įtakos santykiams su sovietais ir iš viso padėčiai Europoje ir pasaulyje. Nutarta Vak. Vokietijai suteikti pilnas suverenines teises, suteikti jai teisę apsiginkluoti ir prisidėti prie Vak. Europos gen. Eisenhowerio vadovaujamo gynybos pajėgų.

Kada Vokietija pašauks naujokus?

Washingtono laimėjo prancūzų palaikoma tezė — negali būti vokiečių tautinės armijos ir nereikalingas vokiečių generalinis štabas. Vokiečių daliniai numatomi įjungti į daugelio tautų "Europos Armiją" — ją sudarys Prancūzijos, Vokietijos, Italijos, Belgijos ir kitų karių kontingentai. Visai šiai armijai vadovaus gen. Eisenhower. Reikia pastebėti, kad pagal "New York Times", JAV karinių sluogsių nuomone, tokia europinė armija susidursianti su įvairiais sunkumais, pirmoje eilėje kalbos, vadovybės ir pristatymų srityse. Amerikiečiai esmėje priėmė prancūzų planą, pageidauja dviejų dalykų — pirmą, leisti Bonnos vyriausybei pačiai nustatyti naujokų pašaukimo ir europinę armiją laiką ir, antra, priėmė sudarant pačią armiją amerikiečiai turėtų tuos vokiečių naujokus apmokyti. Tai klausimai dar reikalingi platesnių pasitarimų.

Vokietijos suvereniteto klausimais nesusidurta su didesniais priešingumais — okupacinė valdžia numatyta atšaukti, nors saugumo kariniai daliniai ir toliau liks Vokietijoje. Okupacinis statusas bus pakeistas atitinkama sutartimi, kuri vokiečių federalinę respubliką įgalins turėti laisvas rankas užsienio ir vidaus reikaluose. Vis dėlto, sąjungininkai pasilieka sau tokias teises: valdyti toliau vak. Berlyną, tartis su sovietais suvienijimo klausimais, laikyti dali-

nus Vokietijoje, įsikišti, jei vokiečių vyriausybė būtų grąsoma fasismo ar komunizmo, apriboti didesnius pakeitimus užsienio politikoje ir prekyboje, jei liestų trijų didžiųjų ir Atlanto Pakto valstybių interesus. Be to, trys didieji sutarė, kad vokiečiai pirma turį apsiimti apsiginkluoti ir tik po to jiems būtų pasiūlytas taikos susitarimas — tai padaryta dėl baimės, kad jei vokiečiai pirma gautų suverenines teises, jie apsiginklavo reikalu galėtų derėtis aukštesnę kainą. Visų šių klausimų įvykdymas priklausys nuo pasitarimų su Bonnos vyriausybe sėkmės. Kadangi vokiečiai daugiausia laimi, neatrodo, kad būtų didesni sunkumai su susitarimo parengimu, tačiau drauge yra ir tikra, kad kai kurie vokiečių elementai sieks išgauti dar didesnių nuolaidų. Vienas didžiųjų klausimų — koks bus sovietų atsakymas? Diplomatiniai sluogsniai spėja, kad sovietai galį parengti kokį nors dramatišką ar spalvingą spektaklį, pav. pasirašyti sutartį su

ryt. Vokietija ar pradėti naują taikos kampaniją.

Ekonominiai klausimai — vieni svarbiųjų

Ottavoje dar tebevyksta Atlanto Pakto tarybos pasitarimai Kanados parlamento rūmuose žada įnešti šį tą naujo į Europos gynybos problemą ir išaiškinti ginklavimosi ir kraštų ūkio ryšius bei infliacijos pavojus. Ryšium su ginklavimosi, daugely Europos kraštų sumažėjo eksportas, pakilo kainos, sumažėjo civiliniams reikams gaminių produkcija, pakilo darbininkų reikalavimai pakelti uždarbius. Atsirado infliacijos grėsmė. Daugelis Europos ekonomistų čia atsakomybę prikiša Amerikai — jie teigia, kad JAV turėtų pasirūpinti lygiu žaliavų paskirstymu ir leisti vesti prekybą su sovietiniais rytais. Jie reiškia daug baimės dėl JAV kongreso nutarimų apkarpyti ekonominę pagalbą Europai. Šioje konferencijoje, be užsienio reikalų, dalyvauja ir 12 kraštų finansų ministrai pabrėžia,

kad tie apkarpymai Europai, mažėjant galimybei už tvirtą dolerių valiutą įsigyti žaliavas ginklų gamybai, galį susilpninti gynybos pastangas. Šalia ekonominių klausimų, Vokietijos problemos, dar daug ir kitų reikalų sprendžiama Ottavoje. Graikijos ir Turkijos priėmimas į Atlanto Pakto, nors ir buvo susidūręs su kliūtimis, bet energingai veikiant Amerikai išspėstas teigiamai — tuo būdu gynybos sistema Europoje pratęsta į rytinius Viduržemio jūros pakraščius. "Laikas greitai bėga, ginkluotės skubiai" — pabrėžė Ottavoje Acheson'as. "Karas gali ateiti greičiau, dar prieš užbaigiant visą gynybos darbą. Mes juntame artėjant kritiškąjį momentą, kada paaiškės — karas ar taika" — konferencijos pirmininko Paul Van Zeeland'o žodžiai taip pat išryškina pasitarimų dvasią. Dabar teks palaukti ir stebėti, kaip bus išspręstas nelengvas uždavinys — kaip gauti pinigų ir apmokėti Eisenhowerio karių nepažeidžiant įvairių Europos kraštų ūkio.

V. Rimvydas

Ukrainiečiai Vytauto minėjime Chicagoje

Vytauto Didžiojo vainikavimo 521 metų sukakties minėjimą Chicagoje rugsėjo 8 d. Lindbloom aukšt. mokykloje surengė Vilniaus krašto lietuvių sąjunga. Minėjime dalyvavo ukrainiečių delegacija. Ukrainiečių bendruomenės vardu gausius dalyvius sveikins A. Fedunach akcentavo draugingus abiejų tautų santykius, neišskiriant nei tų laikų, kai Kijeve rezidavo Lietuvos valdovai, ir skatino abipusę tautų draugiją. Į valdybą išrinkti: A. Balūnas, A. Kašuba ir J. Karvelis. Valdybai pavesta pa-

ruošti įstatų projektą. Ligšiol sambūriui vadovavo P. Baltuška. • Chicago Lietuvos Taryba rugsėjo 30 d. Lietuvių Auditorijoje šaukia lietuvių konferenciją. Kviečiami dalyvauti Chicago ir artimų miestų patriotinių lietuvių organizacijų atstovai.

Vakare atstovams rengiamas koncertas. Konferencijos pradžia 1 val. p. p. Auditorijos salėje — 3137 S. Halsted Ave.

J. P.

DETROITO LIETUVIŲ ŽINIOS

Radio Klubu meno kolektyvas praėjusį sekmadienį išsirinko vadovybę ir pasirinko vardą. Kolektyvas pasivadino "ALKOS" vardu. Jo seniūnu išrinktas P. Gricius, administratorium — p. E. Petraitytė ir meno vadovu paskiriamas p. J. Pusdešris.

Aktorės Z. Arlauskaitės — Mikšienės vedama dramos mėgėjų grupė ruošiasi "Tuščių Pastangų" vaidinimui, kurį rengia vietos BALFO skyrius.

Praeitą sekmadienį įvyko ALT Sąg. Detroito skyriaus susirinkimas. Aptarta daug svarbių reikalų. Parengimų komisijos atstovė p. M. Sims pranešė, kad šią žiemą, sausio 27 dieną skyrius rengia Art Institute patalpose koncertą, kurio programą išpildyti pakviestos žymios lietuvių meno pajėgos. Kitas didelis skyriaus rengiamas koncertas numatytas 1952 metų pavasarį.

Prof. M. Biržiškos, vieno iš Nepriklausomybės Akto dalyvių vardinį proga susirinkimas nutarė pasiųsti jam ALTS Detroito skyriaus sveikinimą ir \$40 auką jo sunkiai materialinei padėčiai paremti.

Be to, skyrius artimoje ateityje numato suruošti keletą pobūvių nariams ir svečiams, kurių pilnas eis moksleivijai paremti.

Susirinkimui pirmininkavo p. A. Kripas. Į skyrių buvo priimtas vienas naujas narys.

Tūlas "Naujųjų Korespondentų" praėjusios savaitės Naujienose vėl užspūlo ALB Radio Klubą. Ši kartą minėtas korespondentas gina lietuvių kalbą nuo radio valandės pranešėjų. Deja, atrodo, kad šios pastangos nedaro garbės nei Naujienoms, nei straipsnio autoriui, nes kritikai patys nesugeba išsiversti be tokių mūsų kalbos "puošmečių" kaip "pazalatinėti" ir pan.

Taip pat neteisingai — užpuolamas ir gerb. Vl. Pauža, kuris nėra, deja, Dirvos Detroito korespondentų tarpe ir neturi nieko bendro su "nesenai Dirvoje atsiradusiu Detroito skyrium", nes Detroito lietuvių gyvenimą liečiančios korespondencijos Dirvoje spausdinamos jau keliolika, jei ne keliasdešimt metų.

Šiuo metu serga ir gydomi ligoninėje "ALKOS" meno kolektyvo narys V. Tamošiūnas.

Z. V. R.

DIRVOJ GALIMA GAUTI naują knygėlę vaikams "Lapės pasaka" (\$1.10), J. Kruminio romanas "Naktis viršum širdies" (\$1.50) ir V. Pėteraičio mažasis lietuvių angl. žodynas (\$2.00).